

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ
Факультет «Дизайнсередовища»
Кафедра «Дизайн середовища»

Ткаченко Анастасія Євгеніївна

**Прийоми формування інклюзивного ландшафтного
дизайну парків для маломобільних людей**

Кваліфікаційна робота на здобуття СВО «Магістр»
зі спеціальності 022 Дизайн
ОПП «Дизайн архітектурно-ландшафтного середовища»

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень.

Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Ткаченко А.Є..

_____ Науковий керівник: Шарлай Олена Василівна,
кандидат архітектури, старший викладач.

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Інститут, факультет, відділення:	ДС денна форма навчання
Кафедра, циклова комісія	«Дизайн середовища»
Ступінь вищої освіти:	магістр
Спеціальність:	022 «ДИЗАЙН»
Спеціалізація:	«Дизайн архітектурно-ландшафтного середовища»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

“Дизайн середовища”

Світлана КРИВУЦ

_____ 2025 р.

ЗАВДАННЯ

НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЄКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТУ

Ткаченко Анастасії Євгенівні

1. Тема проєкту (роботи): Прийоми формування інклюзивного ландшафтного дизайну парків для маломобільних людей

Керівники проєкту (роботи): Шарлай Олена Василівна, кандидат архітектури, старший викладач

Затверджені наказом вищого навчального закладу від « » _____ р. № 97-ОС

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) _____

3. Вихідні дані проєкту (роботи):

Завдання кафедри на проєктування, ортогональні креслення (плани, розрізи) об'єкту проєктування

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібні розробити):

Вступ. Загальні норми і правила. Концепція проєкту. Архітектурно-планувальне рішення. Образне рішення проєкту. Кольорове рішення проєкту. Оздоблювальні матеріали. Світлотехнічні розрахунки. Література.

Звіт подібності

Метадані

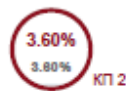
Назва організації
Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts
Заголовок
перевірка на плагіат
Автор Науковий керівник / Експерт
А. Ткаченко О. Шарлай
Підрозділ
KSADA

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

25
Довжина фрази для коефіцієнта подібності 2

9099
Кількість слів

73557
Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв		5
Інтервали		0
Мікропробіли		0
Білі знаки		0
Парафрази (SmartMarks)		28

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Колір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз			Колір тексту
ПОРЯДКОВИЙ НОМЕР	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)	
1	https://ksada.org/repozitarj/dizseredov/dizseredov-repozitarj-naucovi-publikaczi-27.pdf	151 1.66 %	
2	https://ksada.org/repozitarj/dizseredov/dizseredov-repozitarj-naucovi-publikaczi-27.pdf	76 0.84 %	
3	ДИПЛОМНА_ЗАПИСКА_ЛЮТИХ_.docx 5/29/2023 Kharkiv State Academy of Design and Fine Arts (KSADA)	36 0.40 %	

Анотація

Кваліфікаційна робота присвячена дослідження теоретичних основ, принципів і фактичних прийомів формування інклюзивного ландшафтного дизайну парків для маломобільних груп населення. У роботі розкриті історичні етапи ставлення інклюзивного підходу в містобудуванні, позначаючи від перших спроб адаптації середовища після світових війн, до сучасних концепцій інклюзивного дизайну. Особливу увагу приділено аналізу основних принципів універсального дизайну, що стали підґрунтям для створення доступних та комфортних публічних просторів.

Важливою складовою дослідження є розгляд нормативно- правової бази та будівельних стандартів, що регламентує створення безбар'єрного середовища як в Україні, так і в країнах Європи. Систематизовані вимоги до організації простору для різних груп користувачів: людей з порушенням зору та слуху, користувачів кріслоколісних засобів пересування, людей похилого віку, дітей з порушенням опорно-рухового апарату, а також осіб з підвищеною сенсорною чутливістю. Кожна підгрупа має власні потреби, які враховані у розробці інклюзивних рішень.

Наукова новизна роботи полягає у систематизації принципів та прийомів інклюзивного ландшафтного проектування з урахуванням сучасних технологій, міжнародного досвіду та актуального практичного досвіду. У роботі обґрунтовано комплексний підхід до створення інклюзивного середовища та визначено його ключову роль у соціальній інтеграції, підвищенні якості життя та формуванні гуманного міського простору.

Практичне значення дослідження полягає у можливості застосування сформульованих рекомендацій та принципів під час проектування інклюзивних парків, а також у розробці власної проектної пропозиції дизайну інклюзивного парку в Івано-Франківську, що демонструє практичне впровадження теоретичних положень.

Таким чином, інклюзивний ландшафтний дизайн розглядається як комплексний інструмент підвищення якості життя, соціальної інтеграції та

створення гуманного міського середовища. Робота підкреслює що доступність у сучасному місті повинна бути не винятком, а нормою. Інклюзивні простори – це важливий крок у напрямку формування рівноправного та соціально-відповідального суспільства.

Ключові слова: Інклюзивний дизайн, універсальний дизайн, безбар'єрність, парки, маломобільні групи населення.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1 СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ.....	11
1.1. Історія формування інклюзивного підходу у ландшафтному дизайні.....	12
1.2. Принципи формування інклюзивного ландшафтного дизайну.....	14
1.3. Норми та правила формування інклюзивного паркового простору для маломобільних груп населення	15
1.3.1. Формування середовища для людей з порушенням слуху.....	16
1.3.2. Проектування інклюзивного середовища для людей з підвищеною сенсорною чутливістю.....	17
1.3.3. Правила формування безбар'єрного простору для людей на кріслоколісних засобах пересування.....	17
1.3.4. Середовище для людей похилого віку.....	18
1.3.5. Архітектурно-просторові рішення безбар'єрності для людей з порушенням зору.....	19
1.3.6. Простір для дітей з порушенням опорно-рухового апарату.....	20
1.4. Формування інклюзивного ландшафтного дизайну в європейських країнах.....	21
1.4.1. Досвід європейських країн в інклюзивному ландшафтному дизайні.....	21
1.4.2. Український досвід в інклюзивному ландшафтному дизайні.....	24
Висновок до першого розділу.....	26

РОЗДІЛ 2 ПРИНЦИПИ ПРОЄКТУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНИХ ПАРКІВ	32
2.1. Планування інклюзивних парків.....	32
2.2. Просторово-композиційне рішення інклюзивних парків.....	34
2.3. Обладнання та технічне забезпечення інклюзивних парків.....	35
Висновок до другого розділу.....	37
РОЗДІЛ 3 ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ДИЗАЙНУ ІНКЛЮЗИВНОГО ПАРКУ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ.....	41
3.1. Предпроектний аналіз.....	41
3.2. Історія парку.....	42
3.3. Концепція.....	43
Висновки.....	45
Список використаних джерел.....	48
ДОДАТОК А. Аналоги та прототипи.....	55
ДОДАТОК Б. Таблиці та пошукові рішення.....	69
ДОДАТОК В. Проектна пропозиція.....	73

Вступ

Актуальність теми

Сучасне суспільство поступово починає усвідомлювати важливість доступності громадських просторів для всіх категорій населення, включаючи людей з інвалідністю, літніх осіб, батьків з дитячими візочками тощо. Сьогодні, інклюзивний ландшафтний дизайн є важливою необхідністю для створення комфортного та рівноправного середовища. Доступне середовище дає змогу покращити соціальну інтеграцію маломобільних груп населення, дозволяючи приймати участь в активному суспільному житті [1]. Подібні середовища залишаються місцем для відновлення сил комунікації, реабілітаційних заходів та занять спортом. Без бар'єрне середовище у парках та скверах допомагає людям відчувати себе повноцінними членами суспільства.

Термін "Інклюзивний дизайн" (англ. "inclusive design") з'явився в 1990-х роках у Великобританії, як розвиток ідеї "універсального дизайну". Засновником Інклюзивного дизайну вважають американського архітектора Рональда Мейса (Ron Mace), який працював над універсальним дизайном, що дозволяє людям з обмеженими можливостями взаємодіяти з навколишнім середовищем. Він стверджував що "Середовище має бути придатне для всіх — без потреби адаптації чи спеціального дизайну" [20].

За результатами досліджень відомо, що перебування на природі позитивно впливає на емоційний. Фізичний та психологічний стан. Люди з обмеженими можливостями потребують зручного та комфортного середовища, яке сприятиме фізичній активності, підвищенню настрою та зменшенню стресу.

Дуже багато країн вже прийняли та приймають законодавчі норми, які зобов'язують міста адоптувати громадські простори під всі категорії громадян. Україна також просувається в цьому напрямку, оскільки державні будівельні норми передбачають формування безперешкодного середовища. Не менш важливіше забезпечити фізичну доступність, але й створити

середовище яке буде гармонійно вписується в навколишній світ. Це означає впровадження екологічних матеріалів, рішень, що забезпечують енергоефективність та технологій, які підтримують принципи сталого розвитку.

Інклюзивний ландшафтний дизайн вийшов за рамки простої зручності та став важливим кроком у напрямку створення справедливого суспільства. Зелені простори мають бути доступними для всіх, повинні стати загальноприйнятою нормою, а не чимось надзвичайним у нашому суспільстві. Середовище повинно дбати про зручність кожної людини та підтримувати формування гармонійного, соціально відповідального та здорового суспільства.

Мета дослідження – встановити принципи формування інклюзивного ландшафтного дизайну. Дослідження має визначити ключові елементи безбар'єрного середовища, що сприяють комфортному перебуванню маломобільних людей у зелених зонах, а також виявити кращі міжнародні практики в цій сфері.

Об'єкт дослідження – дизайн парків, що слугують публічними просторами для відпочинку, оздоровлення та соціальної взаємодії різних груп населення, зокрема маломобільних людей.

Предмет дослідження – прийоми та засоби щодо виникнення інклюзивного ландшафтного дизайну, спрямовані на забезпечення доступності зелених зон для людей з обмеженою мобільністю.

Завдання дослідження – аналіз теоретичних основ інклюзивного дизайну, вивчення історії становлення інклюзивного підходу в ландшафтному проектуванні, дослідження нормативно-правової бази, визначення принципів і прийомів формування інклюзивних парків, а також аналіз українського та зарубіжного досвіду й розроблення проектної пропозиції інклюзивного парку в Івано-Франківську.

Методи дослідження – аналітичний та порівняльний метод для вивчення літератури та досвіду проектування, системний підхід до

комплексного аналізу середовища, методи спостереження та фотофіксації для оцінки стану території, картографічний і моделювання для створення планувальних рішень, а також узагальнення для формування висновків.

Межі дослідження – Тематично робота присвячена інклюзивному ландшафтному дизайну парків. Територіально дослідження охоплює парк імені Гната Хоткевича в місті Івано-Франківську. Хронологічно- період від середини XX століття до сьогодення. Практичні межі зосередженні на архітектурно-планувальних, естетичних і соціальних аспектах без урахування інженерних розрахунків.

РОЗДІЛ 1 СТАН ДОСЛІДЖЕННЯ. ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

Проблема створення середовища, яке буде доступним для всіх, набула актуальності в архітектурному та ландшафтному дизайні з кінця ХХ століття. Основа сучасного підходу була сформульована американським архітектором Рональдом Майсом, який запровадив концепцію універсального дизайну – проєктування середовища доступного для всіх, незалежно від віку чи особливостей здоров'я [19].

В країнах Європи інклюзивний ландшафтний дизайн почав активно розвиватися в 1970-180-х роках у межах концепції «Design for All», що орієнтований на доступність простору для всіх людей. Європейський досвід, такий як Gruganpark у Ессен, Vondelpark в Амстердамі та Queen Elizabeth Olympic Park у Лондоні, демонструє комплексний підхід до формування доступного середовища, який поєднує фізичну та соціальну інтеграцію [8]. Такі простори передбачають використання пандусів, тактильних елементів, сенсорних садів та інформаційних систем, адаптованих під різні категорії користувачів.

Питання інклюзивності в Україні почали набувати розвитку у 2000-х роках, а особливо інтенсивно після 2015 року, коли почали реалізуватися державні програми безбар'єрності у межах виконання конвенції ООН про права осіб з інвалідністю. Значний вклад у формування практичних та теоретичних засад зробили українські дослідники В. Азін, Л.Байда, О. Красюкова-Еннес та Т. Зайцева [1;6]. В їх роботах визначено основні принципи формування інклюзивного ландшафтної дизайну.

Ключові нормативно-правові документи, що регламентують створення безбар'єрного середовища є норми ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд» та ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011 «Настанова з проєктування будинків та споруд з урахуванням потреб маломобільних груп населення» [4;5]. Данні документи встановлюють вимоги до параметрів пішохідних

маршрутів, пандусів, зон розвороту для інвалідних візків, ширини проходів та інших елементів середовища.

З найуспішних прикладів інклюзивних парків в Україні, є парк «Наталка» в м. Київ, Саржин Яр у Харкові, парк 700-річчя Львова та дитячий парк «Казка» в м. Суми [10]. Ці парки обладнані адаптоване ігрове обладнання, ароматичні клумби, тактильні елементи, навігаційні таблички зі шрифтом Брайля та інформаційні системи.

Попри значні досягнення розвитку нормативної бази й практичних прикладів, сучасна наука недостатньо висвітлює питання застосування інклюзивного підходу саме у ландшафтному дизайні парків. Нажаль бракує систематизованих методик проектування, які враховують не лише фізичну доступність, а й сенсорну, психологічну та естетичну складову. Тому є актуальним дослідження принципів і прийомів формування інклюзивного ландшафтного дизайну що поєднують архітектурні, соціальні та природні аспекти проектування.

1.1 Історія формування інклюзивного підходу у ландшафтному дизайні

В минулих епохах маломобільна група населення залишалася на окраїнах соціального життя, майже виключеною з активної участі у розвитку суспільства. Транспорт, архітектура та повсякденні предмети не враховували їх потреби. Доступ до ринків, громадських просторів, культурних місць або суспільних заходів був практично недосяжний. У середньовічній Європі, а також на теренах Київської Русі, піклування про таких людей здебільшого покладалося на родину або церковні установи, які забезпечували лише базові потреби та підтримку, але не мали інтеграції в суспільному житті.

Протягом тривалого часу обмеженість людини в можливостях сприймалася як особиста трагедія, а не як соціальна проблема, що потребує системних рішень. Багато людей були змушені жити окремо від суспільства,

не маючи можливості здобути освіту, працювати та брати участь у культурному та громадському житті. Нажаль існували лише поодинокі приклади, такі як лікарні чи притулки при монастирях, які дозволяли хоч якось полегшити життя маломобільних людей.

Після Першої, а особливо після Другої світової війни, багато населення повернулися додому з інвалідністю – такі як втрата кінцівок, зору або слуху, що сприяло суспільство усвідомити проблеми людей з обмеженими можливостями [6]. У США в 1960-х роках з'явилися перші рухи активістів, серед яких було багато ветеранів, які почали активно вносити зміни в інфраструктуру. Саме тоді з'явилися перші прототипи пандусів, доступних туалетів та підйомників. Такі нововведення поступово додали, що простір можна зробити зручним як для людей з обмеженими можливостями, так і для всіх інших груп суспільства. Під час індустріального розвитку міст у XIX столітті, зростає загальна потреба в організації громадських просторів для маломобільних людей. Однак в той час була зосереджена увага переважно на швидке будівництво та функціональності, без урахування інклюзивності. Лише після Другої світової, коли багато ветеранів почали повертатися з пораненнями, світ почав приділяти увагу питанням адаптації середовища.

Перші зразки дизайну почали з'являтися в таких країнах як США, Великобританія та Німеччина. Вони включали конструктивні зміни: пандуси замість високих сходів, низькі пороги, ширші двері, доступні входи та виходи будівель. Це був початок формування нової філософії архітектури з урахуванням потреб всіх груп населення.

Вагомий внесок в розвиток архітектури зробив Рональд Мейс - американський архітектор, дизайнер, дослідник, громадський діяч. Який увійшов у історію як основоположник терміну універсального дизайну[19]. У 1980-х роках, в часи коли він сам їздив на інвалідному візку, запровадив термін "інклюзивний дизайн" — створення середовища, що буде зручним для всіх, незалежно від віку, фізичних можливостей чи стану здоров'я. Він сформулював концепцію, яка передбачала, що архітектура, транспорт чи

предмети повсякденного життя, повинні проектувати для всіх груп населення, без потреби додаткової адаптації. Тоді люди не просто почали пристосовувати вже створене середовище, його почали розробляти з урахуванням різноманітних потреб.

Таким чином, у світовій практиці відбувся перехід від часткової модифікації середовища, до повноцінного планування з урахуванням особливих потреб ще на етапі проектування. Такий підхід змінив відношення суспільства до проблеми в потребі адаптації середовища для людей з обмеженими можливостями.

1.2 Принципи формування інклюзивного ландшафтного дизайну

Рональд Майс запропонував сім основних принципів для задоволення потреб всіх сучасних користувачів, а саме рівноправне використання, гнучкість в використанні, сприйняття інформації не зважаючи на сенсорні можливості, припустимість помилок, низький рівень фізичних зусиль та наявність необхідного розміру та простору.

Перший принцип розкриває можливість уникнення уособлення певних груп населення, де безпека та надійність користування об'єктом мають бути досяжними для користувачів без виключення. Другий принцип потребує наявності широкого переліку індивідуальних налаштувань із урахуванням індивідуальних можливостей маломобільних людей. Третій принцип показує, що в людини є можливість використовувати предмет або обладнання незалежно від особистого досвіду. Лінгвістичних знань, освіти, мовного рівня. Головна ідея цього принципу розкриває можливість створення умов для уникнення зайвих складностей. Четвертий принцип передбачає полегшення розуміння всієї необхідності інформації. Крім того, вказує на необхідність враховувати можливості застосування маломобільними особами компенсаторних та допоміжних засобів. П'ятий принцип передбачає необхідність зведення до мінімуму або автоматичне виправлення можливих

випадкових шкідливих дій. Заданих особами з обмеженими фізичними можливостями. Шостий принцип розкриває можливість людині у зручному для нього становищі для того, щоб користуватися будь яким предметом або обладнанням із докладанням мінімальних зусиль. Сьомий принцип розкриває необхідність забезпечити достатній простір для використання допоміжних засобів, вказує на необхідність забезпечити видимість важливих елементів і безперешкодний доступ до них любого користувача, незалежно від того стоїть він чи сидить [10, ст. 41].

Основним принципом інклюзивного ландшафтного дизайну є рівність між різними групами населення. Простір повинен бути не лише доступним, а й інтуїтивно зрозумілим та комфортним для перебування. Кожен елемент парку, починаючи від доріжок, закінчуючи вказівними табличками, слід розглядати як інструмент, який або залучає людину до навколишнього середовища або навпаки відштовхує її (Додаток Б, Табл. 1).

1.3 Норми та правила формування інклюзивного паркового простору для маломобільних груп населення

До маломобільної групи населення відносяться не лише користувачі кріслоколісних засобів пересування, ай люди з порушенням зору, слуху, люди похилого віку, психоемоційними розладами та підвищеною чутливістю. Також до цієї групи належать батьки з візочками, вагітні жінки та діти з порушенням опорно-рухового апарату. Формування інклюзивного паркового простору в Україні ґрунтується на чинній нормативно-правовій базі, яка визначає вимоги до проєктування безбар'єрного середовища. Основними документами є ДБН В.2.2.-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», ДСТУ-Н Б В.2.2.-31:2011 та ISO 21542:2021 (Додаток Б, Табл. 2).

1.3.1 Формування середовища для людей з порушенням слуху

Створення середовища для людей із порушенням слуху ґрунтується на візуальному сприйнятті простору та підтримці невербальної комунікації. Для такої категорії користувачів, зір, є основним способом отримання інформації, тому простір має бути структурованим та легким для розуміння. У таких парках важливо використовувати контрастні кольори для навігації, піктограми замість тексту, візуальні індикатори напрямків та схеми маршрутів.

Простір повинен бути відкритим, щоб можна було зчитувати міміку та жести людей. На інформаційних стендах бажано розміщувати QR-коди, які будуть дублювати інформацію на мові жестів. А також світлові сигналізації для позначення важливих подій чи попередження про небезпеку. Для цієї групи населення важливо, щоб маршрути не мали вузьких проходів чи сліпих зон.

Не менш важливим є освітлення, воно повинно бути рівномірним, без зон засліплення чи глибокої тіні, оскільки комунікація між людьми з порушенням слуху виникає за допомогою мови жестів, тому видимість співрозмовника є ключовою. Варто уникати сильних відблисків від води чи металу, а освітлення розміщувати так щоб не заважало візуальному контакту. Крім цього слід враховувати акустичні особливості матеріалів. Поверхні з твердого матеріалу здатні створювати відлуння, яке може дезорієнтувати людей з частковим слухом. Тому краще використовувати комбінацію натуральних матеріалів, такі як деревина, пісок та трав'яні покриття. В зонах дитячих майданчиків та зонах відпочинку потрібно встановлювати візуальні маркери і контрастні елементи, вони допоможуть визначити межі зон(Додаток Б, Табл. 5).

1.3.2 Проектування інклюзивного середовища для людей з підвищеною сенсорною чутливістю

Окрему увагу треба приділити людям з підвищеною сенсорною чутливістю. Їх комфорт залежить від контролю сенсорного навантаження. Особливу роль відіграє організація простору, він повинен бути передбачуваним, плавним та спокійним. Тому рекомендується створювати тихі зони відпочинку, захищені від шуму рослинними екранами або навісами. Для зменшення стресу використовують природні кольори – зелений, пісочний, пастельні відтінки які допомагають стабілізувати емоції.

У таких парках бажано застосовувати сенсорні сади, тобто ділянки, де рослини відбираються за ароматом, текстурою, кольором чи звуком при вітрі. Наприклад, лаванда, м'ята та чебрець мають легкий аромат, а декоративні злаки створюють заспокійливий шум. В таких зонах не повинно бути різких переходів, як у кольорі та і в фактурі покриттів.

Освітлення повинно бути розсіяним. Із теплим відтінком і мінімальним відблисками. Прожектори, стробоскопічні ефекти або холодне блакитне освітлення неприпустимі, оскільки можуть викликати тривожний стан (Додаток Б, Табл. 5).

1.3.3 Правила формування безбар'єрного простору для людей на кріслоколісних засобах пересування

Що стосується кріслоколісних користувачів основним критерієм є не лише фізична доступність, а й комфорт, безпека та самостійність у користуванні простором. Основним принципом в побудові середовища для людей на візках, є безбар'єрність руху – від входу в парк, до будь-якої функціональної зони.

Пішохідні маршрути повинні бути доступними та широкими, без бордюру чи виступів не менше 1,5-1,8 метра для головних доріжок та 1,2 метра для другорядних, доріжки повинні бути рівними, без ухилів більше

5%, що відповідає нормам ДБН В.2.2-40:2018. Ділянки з короткими ухилами до 8%, необхідно облаштовувати майданчиками для відпочинку, кожні 10-15 метрів, щоб забезпечити безпечне пересування користувачів. Усі лави, урни, питні фонтанчики розміщують у вільному просторі для маневрування колісного візка.

Матеріали покриттів мають бути не слизькими, наприклад ущільненій гравій, фібробетон та гумові плити. Матеріали повинні бути стійкими до вологи та механічного пошкодження. Лавки потрібно розташовувати кожні 30-40 метрів, обов'язково з підлокітниками, спинками та з вільним місцем поруч для крісла. Також потрібно передбачити місця з тіньовим захистом від сонця, а саме навіси або висаджені дерева.

Озеленення таких парків повинно бути структурованим, слід уникати звисаючих гілок та колючих рослин, які можуть заважати руху. У разі зміни рівнів рекомендується застосовувати похилі рампи із поручнями з обох сторін та контрастними кольоровими смугами. Поруч з лавами бажано висаджувати рослини які будуть тактильно приємні та які будуть сприяти сенсорному досвіду (Додаток Б, Табл. 5).

1.3.4 Середовище для людей похилого віку

Проектування просторів для людей похилого віку повинно враховувати фізіологічні зміни, пов'язані зі зміною гостротою слуху, зору, швидкості реакції та рівноваги. Безпечне середовище забезпечуватиме мінімізацію ризику травматизму та створює умови для підтримання активного способу життя. Люди похилого віку потребують великої кількості тіньових участків, це можуть бути навіси або гарно сплановане озеленення.

Доріжки повинні відповідати таким самим нормами, що і для кріслоколісних (ДБН В.2.2-40:2018), повинні бути плавними, без ризьких поворотів і нахилів, неслизьке покриття, бажано з дрібнозернистої плитки. Також важливо оснащити середовище лавами через кожні 50-70 м., із

підлокітниками та високими спинками, що буде полегшувати вставання. Також рекомендується встановлювати поручні, уздовж основних маршрутів. Особливо на спусках і біля водних елементів.

Освітлення повинно бути рівномірним та теплим, без засліплення. Для орієнтації в середовищі рекомендовано використовувати контрастні кольори. Не менш важливим є емоційний комфорт, простір повинен бути тихим, із великою кількістю озеленення, ароматичних рослин та джерел води. Також рекомендується створювати терапевтичні ділянки з доступними городами, де людей похилого віку можуть взаємодіяти з природою (Додаток Б, Табл. 4).

1.3.5 Архітектурно-просторові рішення безбар'єрності для людей з порушенням зору

Для людей з порушенням зору орієнтація в просторі, є однією з найважливіших частин їхнього життя. В цьому випадку основними засобами навігації виступають тактильні та звукові орієнтири. Тактильні плитки та рифлені смуги на початку та на перехрестях доріжок допоможуть визначити напрямок руху. Для людей зі слабозорістю, яскраві кольори та рельєф на огорожах та бордюрах підвищують видимість. Візуальні контрасти між стінами, бордюрами та поверхнями повинні бути не менше 70%. Аудіопідказки, звукові підказки, дзвінки інсталяції та водні елементи, такі як фонтани та струмки допомагають орієнтуватися в просторі. Усі інформаційні таблички мають дублюватися шрифтом Брайля та бути розташованими на висоті 1,2-1,5 м.

Озеленення таких просторів виконує сенсорну та орієнтаційну функцію. Ароматні рослини висаджують в ключових точках маршруту, щоб допомогти орієнтуватися в навколишньому середовищі. У парках варто уникати густих насаджень на рівні ніг та рук, які можуть стати перешкодою. Для підвищення безпеки для людей зі слабозоркістю, в темну пору доби

слід застосовувати маркування LED-світильниками, розміщення на рівні землі або поручнів (Додаток Б, Табл. 5).

1.3.6 Простір для дітей з порушенням опорно-рухового апарату

Для такої категорії дітей важливим є облаштувати доступність до дитячих майданчиків. Якщо середовище налаштовано на дітей , різних за рівнем розвитку, віком, вимогами душевного комфорту, воно повинно бути різноманітним і мати якості, що відповідають потребам кожної дитини [8, ст. 41]. Виходячи з вищевказаного, слід позначити основні сім принципів організації ігрового простору території парків для дітей з обмеженими можливостями: 1) комфортне для всіх дітей використання ігрового простору і спеціалізованого обладнання; 2) легке для всіх дітей користування спеціалізованим обладнанням; 3) простота та розуміння на інтуїтивному рівні специфіки ігрового обладнання; 4) наявність візуальної інформації у дизайні ігрового простору і спеціалізованому обладнанні для досягнення дітьми ефекту незалежності; 5) терпимість до будь-якої помилки один одного при використанні спеціалізованого ігрового обладнання; 6) низький коефіцієнт фізичних зусиль при використанні спеціалізованого обладнання; 7) зручність використання спеціалізованого обладнання, розробленого відповідно до нормативних ергономічних розмірів та з урахуванням вікової групи людей [10, ст. 42].

Таким чином елементи конструкцій повинні бути адаптовані за висотою та шириною. Пісочниці, гойдалки та лавки повинні бути низькими і мати достатньо місця для колісного візка. Доріжки що ведуть до ігрових зон, мають бути рівними з неслизьким покриттям. А навколишнє озеленення. Без колючих та звисаючих гілок. Інклюзивні майданчики повинні мати тактильні панелі музичні інсталяції, водні або піщані інтерактивні зони. Це дозволить дітям грати разом. Стимулювати розвиток моторики та сенсорне сприйняття (Додаток Б, Табл. 5).

1.4 Формування інклюзивного ландшафтного дизайну в європейських країнах

Створення сучасних інклюзивних просторів передбачає повну доступність та комфорт для всіх категорій населення, включаючи маломобільних осіб, людей з порушенням зору та слуху, літніх людей та батьків з дітьми. Мета інклюзивного дизайну полягає не лише в забезпеченні фізичного доступу, а й в соціальній інтеграції, стимуляції сенсорного сприйняття. Також це стосується формування естетично приємного середовища. Для того щоб досягти цілей інклюзивного середовища. Дизайнери повинні використовувати такі комплексні рішення, як адаптовані покриття доріжок, пандуси, тактильні плитки, різновисотні лавки, сенсорні та ароматичні клумби інклюзивні дитячі та спортивні майданчики, освітлення, інформаційні системи та архітектурні форми, що будуть враховувати потреби всіх груп населення (Додаток Б, Табл. 3).

1.4.1 Досвід європейських країн в дизайні інклюзивних парків

Інклюзивний ландшафтний дизайн у Європі почав формуватися у період з 1970-1980х років, у рамках концепції універсального середовища та Design for All. На перших етапах розвитку включали в себе безбар'єрність в громадських просторах та законодавче визнання прав людей з обмеженими можливостями. На поточному етапі використовуються комплексний підхід, який поєднує фізичну доступність із сенсорним, освітнім та рекреаційним досвідом. Приклади Європейських парків демонструють різноманітність інклюзивних рішень.

Німецький інклюзивний парк Gruganpark в м. Ессен, є зразком інклюзивного ландшафтного парку. Простір спроектовано як багатосенсорний простір, в якому зможуть комфортно перебувати відвідувачі з різними фізичними, сенсорними та віковими особливостями. Парк включає в себе обладнання сенсорними доріжками з різними покриттями, таким як

дерево, гравій та гумові плити. Вдоль основних маршрутів розміщені тактильні елементи, такі як поручні, бардюри з виступами та інформаційні таблички з шрифтом Брайля.

Також парк вирізняється ароматичними клумбами з м'ятою, лавандою, розмарином і чебрецем, а також присутні тактильні елементи для людей з порушенням зору. Ці рослини створюють ароматичні орієнтири, що допомагають людям з порушенням зору, а також створюють заспокійливе середовище.

У парку передбачено зони зі спортивними майданчиками з безбар'єрними спортивним обладнанням, інклюзивні дитячі майданчики, зони терапевтичного відпочинку, лави різної висоти для дітей, дорослих та людей похилого віку. Також варто відзначити що парк оснащений акустичними елементами: дзвіночки, невеликі водоспади та струмки. Освітлення парку зроблено рівномірним, без засліплення, із використанням теплого спектра (Додаток А, Іл. 1).

Парк Vondelpark, який знаходиться в Амстердамі, є одним з найвідоміших історичних парків Європи, який став прикладом адаптації міського середовища до потреб всіх категорій населення. Реконструкція парку була спрямована на безбар'єрності та впровадженні сенсорних елементів. Усі основні маршрути мають плавні переходи між рівнями з широкими покритими доріжками, без сходів і ризьких перепадів висот.

Парк відзначається своїми сенсорними зонами, ділянками де рослини підібрані за кольором, текстурою, ароматом та формою. В таких зонах ростуть декоративні трави, шавлія, котівник, герань, лаванда, всі вони створюють різноманітність сенсорних вражень. Для людей з порушенням зору встановлені інформаційні таблички зі шрифтом Брайля, а також тактильні карти-схеми біля головних входів. Система навігації побудована на принципі візуального контрасту, а саме світлі доріжки поєднані з темними бордюрами.

Дитячі майданчики оснащені інклюзивним обладнанням, таким як гойдалки з ременями безпеки, пісочниці з регулюванням висоти та звукові елементи у вигляді музичних стін. Освітлення парку зроблено за допомогою м'якого лінійного підсвічування, що не сліпить та підвищує відчуття безпеки (Додаток А, Іл. 2).

Queen Elizabeth Olympic Park розташований у Лондоні, Велика Британія. Парк пройшов реконструкцію після 2012 року та був обладнаний безбар'єрними входами та виходами, ліфтами для подолання перепадів рельєфу, інклюзивними спортивними та дитячими майданчиками для людей з різними порушеннями. Покриття виконані з твердого полімеро-кам'яного покриття, який забезпечують комфорт пересування.

Парк облаштований інклюзивними спортивними майданчиками з обладнанням пристосованим для осіб із різними особливостями, такі як гойдалки з опорами, тренажери для людей на кріслоколісних засобах пересування, тактильні панелі. Сенсорні зони парку включають в себе ароматичні рослини, рослини з м'якою текстурою, а також різноманітність покриттів.

Інформаційні системи парку представлені як у аудіо, так і в візуальному форматі, забезпечуючи максимальну зручність. Вказівники обладнені піктограмами, QR-кодами та звуковими сповіщеннями. Для людей із порушенням слуху встановлено спеціальні візуальні сигнали, а в зоні фонтанів і пішоходів облаштовані тактильні смуги.

Освітлення в парку продумане за принципом мінімізації тіней. Освітлювальні прилади розташовані на різних рівнях що дозволяє уникнути засліплення. Звукове середовище створене із використанням водних елементів, що генерують фоновий шум, сприяючи орієнтації в просторі і забезпечуючи психологічний комфорт (Додаток А, Іл. 3).

1.4.2 Український досвід дизайну інклюзивних парків

Активний розвиток інклюзивний дизайну в Україні почав набирати обертів тільки з 2000-х років, а особливу інтенсивність набув в період з 2015-2020 роках у рамках державних програм безбар'єрності та реалізації Конвенції ООН про прав осіб з обмеженими можливостями. Проекти поєднували доступність із соціальною та сенсорною інтеграцією (Додаток Б, Табл. 4).

Зараз в Україні працюють стартапи, які розробляють:

1. мобільні сайти з мапами доступності
2. інтелектуальні колісні крісла
3. пандуси, що висуваються автоматично
4. модульні будинки, адаптовані до потреб людей з інвалідністю

У XXI столітті розвиток цифрових технологій дав новий імпульс, а саме:

1. Розумні візки, які реагують на голос або рух очей.
2. Сенсорні кнопки на пішохідних переходах.
3. Інтерактивні карти з інформацією про доступність.
4. 3D-друк протезів, персоналізованих для кожної людини.

Парк Наталка у м. Київ, розташований на Оболонській набережній. Парк слугує одним із перших прикладів системного впровадження інклюзивного ландшафтного дизайну в Україні. Простір парку було спроектовано відповідно до принципів універсального дизайну, що дозволяє забезпечити зручні умови для пересування та відпочинку усіх соціальних та вікових груп.

Основні пішохідні маршрути використані з гладкого покриття. А саме асфальту та плитки з мінімальними стиками, що значно полегшує пересування для осіб, які користуються кріслоколісними засобами пересування та батьків з дитячими візочками. Зміни рельєфу компенсовано плавними переходами без використання сходів, а для подолання перепадів висот передбачені пандуси з нахилом не більше 5°. Для додаткової зручності пандуси обладнані поручнями з обох боків.

Для забезпечення доступності парку для людей з порушенням зору, передбачені тактильні смуги напрямків руху, контрастно виділені сходи та бордюри, а також інформаційні таблички, виконані зі шрифтом Брайля. Біля центральних входів встановлено тактильну карту місцевості, яка сприяє комфортному орієнтуванню відвідувачів у просторі.

Озеленення парку розроблено з акцентом на сенсорне сприйняття. На клумбах висаджено котівник, лаванду, самшит та лучну герань. Рослини підібрані з урахуванням різноманітної текстури, аромату та кольору, що створює тактильно-ароматичні орієнтири для людей з сенсорними потребами.

Дитячі майданчики обладнано інклюзивними елементами, такими як гойдалки та пісочниці з регулюванням висоти. Також є спеціалізовані тренажери для дітей із порушенням опорно-рухового апарату. Для літніх людей передбачені зони спокійного відпочинку. Розміщені в затинку дерев. Ці зони оснащені лавами різної висоти та зручними підлокітниками.

Візуальна навігація в парку реалізована через використання піктограм, контрастних вказівників та кольорового зонування. Особливу увагу приділено різноманітному та комфортному освітленню у вечірній час, що забезпечує безпеку й зручність для всіх користувачів (Додаток А, Іл. 4).

Саржин Яр який розташований в Харкові, є одним з найкращих прикладів інтеграції природнього ландшафту із сучасною безбар'єрною

інфраструктурою в Україні. Він вдало поєднує природний рельєф із комфортним середовищем, доступного для всіх.

У рамках реконструкції, завершеної у 2020-х роках, у парках реалізовано єдину систему безбар'єрних маршрутів, що включають пішохідні, велосипедні та прогулянкові зони. Усі доріжки виконані зі стійким твердим покриттям, мають плавні вигини та забезпечують зручний перетин струмків та водойм.

Особливістю парку є сенсорна інфраструктура. В парку облаштовані тактильні доріжки з різноманітних матеріалів, таких як камінь, дрібна галька та деревина. Крім того встановлено питні фонтанчики адаптовані для людей які користуються кріслоколісними засобами пересування.

Для зручності відвідувачів із порушенням зору передбачені аудіомаячки на перехрестях ключових маршрутів, бордюри з контрастним забарвленням і таблички зі шрифтом Брайля. Акустичний фон парку створений природніми елементами: звуком води та шелестом листя.

Зони озеленення парку сплановані за принципом серчорного сприйняття. Поблизу джерел води висаджені рослини з м'якою текстурою, такі як герань, хоста чи осока. На верхніх терасах розтаховані ароматичні рослини: лаванда, м'ята, шавлія які не тільки додають мальовничості простору, а й покращують емоційний стан відвідувачів.

Освітлення у вечірній час створює затишну атмосферу завдяки теплому розсіяному світлу без різких відблисків. Лавки в парку розміщені на різних рівнях і забезпечені спинками та підлокітниками для максимального комфорту (Додаток А, Іл. 5).

Парк 700-річчя Львова, слугує зразком сучасного рекреаційного простору, доступного для людей з різними потребами, де природний ландшафт вдало поєднано з сучасними принципами інклюзивності та безбар'єрності.

Доріжки парку виконані з різним твердим покриттям, обладнані тактильними смугами для користувачів з порушенням зору. Пологі маршрути забезпечують комфортний рух для осіб. Які користуються кріслами-візками. На перехрестях шляхів та входах передбачено контрастні тактильні зони для полегшення орієнтації.

Особливу увагу приділено сенсорним клумбам, де висаджено рослини з виразними ароматами, такі як лаванда, м'ята й шавлія. Вони створюють заспокійливий ефект і водночас слугують ароматичними орієнтирами.

Ландшафт поділено на окремі зони відповідно до рівня активності: відведено простори для занять спортом, прогулянок, спокійного відпочинку та спілкування. Для зручності літніх людей передбачені ергономічні лавки з підлокітниками, поручні на схилах та навіси для захисту від сонця.

Освітлення має м'який та різноманітний характер, із підсвічуваннями доріжок на рівні землі для поліпшення видимості. Інформаційні стенди оформлено великим контрастним шрифтом, а на території при входах розміщено рельєфні схеми для кращої навігації (Додаток А, Іл. 6).

Дитячий парк «Сказка» в м. Суми, після реконструкції парк перетворився на один із найуспішніших проєктів інклюзивного дитячого простору в Україні. Його основною метою є забезпечення комфортних умов для гри та відпочинку дітей із різними фізичними можливостями.

Територія парку оснащена сучасними дитячими та спортивними майданчиками адаптованими для всіх. Тут встановлено спеціальні гойдали із спинками та пасками безпеки, каруселі доступні для малюків у кріслах-візках, а також зручні пісочниці з безбар'єрним доступом. Маршрути на території мають тверде та безшовне покриття із плавними нахилами, що забезпечує комфортний рух.

Особливу увагу приділено озелененню з сенсорним акцентом: висаджені рослини з різноманітними кольорами, текстурами та ароматами, а саме шавлія, котівник, герань, чебрець та злакові культури. Тактильні клумби

розташовані на оптимальній висоті, сприяють розвитку здібностей до тактильного й нюхового сприйняття.

Для дітей з порушенням зору облаштовано стенди з інформацією, з використанням шрифту Брайля, а також аудіосистему, яка озвучує назву зон та маршрутів. Завдяки цьому юні відвідувачі з порушенням зору отримують можливість самостійно орієнтуватися на території.

Майданчики покритті гумовою крихтою, матеріалом що зменшує травматичність і забезпечує комфорт пересування. Навігаційні елементи вирізняються яскравими кольорами, ввечері територія освітлюється затишним світлом ліхтарів. (Додаток А, Іл. 7).

Інклюзивний ландшафтний дизайн у Європі та Україні набув комплексні інтеграцію сенсорного, фізичного та соціального досвіду. Сучасні архітектори почали застосовувати природні матеріали, інтуїтивну навігацію та кольорові контрасти для покращення орієнтації не тільки для людей з обмеженими фізичними можливостями, але й для тих хто має когнітивні особливості. Інклюзивний дизайн вже давно виходить за межі простого комфорту. Він виступає за гідність та свободу. Його розвиток відображає шлях людяності, де кожна свіжа концепція наближає нас до суспільства, в якому кожен має право на незалежність.

Висновок до першого розділу

У першому розділі було здійснено комплексний аналіз історичних, теоретичних та нормативних основ формування інклюзивного ландшафтного дизайну.

1. Проаналізовано зміни в ставленні суспільства до людей з обмеженими можливостями: від сприйняття обмежених можливостей тільки як особистої трагедії – до сучасного розуміння як соціальної проблеми, яка потребує комплексних рішень на рівні архітектури, містобудування, благоустрою та

доступності. Важливим етапом інклюзивного підходу стало формування концепції універсального дизайну, започаткованого Рональдом Майсом, яка стала методологічною основою для подальшого розвитку сучасних безбар'єрних просторів.

2. Визначено основні принципи універсального дизайну, методологічну базу для створення парків та громадських просторів, у яких кожна людина, незалежно від віку, стану здоров'я, фізичних чи сенсорних можливостей. Такі принципи забезпечують інтуїтивність середовища, гнучкість у використанні, доступність інформації та зниження фізичних зусиль при пересуванні.
3. Визначені вимоги до проектування паркового простору з урахуванням потреб різних маломобільних груп населення: людей з порушенням зору та слуху, користувачів кріслоколісних засобів пересування, людей з підвищеною сенсорною чутливістю, дітей з особливими потребами, батьків з візочками та людей похилого віку.
4. Визначено ключові елементи доступного середовища для людей з обмеженими можливостями, а саме:
 - А) Контрастна навігація. Особливо важлива для людей з частковим порушенням зору та когнітивними труднощами. Всі важливі елементи простору, такі як доріжки, бардюри, двері або сходи, повинні мати чіткі контрастні кольори що дозволять розпізнати їх та легко роїєнтуватися в середовищі. Використовувати на сходах яскраві смуги, бордюри на тротуарах відділяти кольором, а двері та інші орієнтири повинні матим зрозумілі та помітні позначки.
 - Б) Тактильна навігація орієнтована на людей з порушенням зору. Вона передбачає використання різних текстур поверхонь для орієнтації в просторі за допомогою дотику. Використовуються

тактильні смуги для визначення напрямку руху, шорсткі чи рельєфні покриття перед переходами та сходами, а також тактильні знаки та мапи, що дозволяють отримати інформацію з навколишнього простору.

В) Пандуси та безар'єрний доступ забезпечують безпечне та комфортне пересування людей на кріслах колісних та осіб з обмеженою рухливістю. Пандуси обладнуються з ухтов не більш як 5-6 градусів, проходи достатньо широкі для комфортного пересування, а сходи доповнюються підйомниками для рівномірного доступу.

Г) Акустична підтримка та сигнали важливі для людей з порушенням слуху. Для забезпечення доступності використовуються візуальні сигнали у громадських просторах, системи індукційного навушного зв'язку та підписи чи субтитри на дисплеях чи екранах, що робить інформацію доступною та зрозумілою для всіх.

Д) Зручні місця для відпочинку необхідні для людей похилого віку, особам з хронічними захворюваннями та обмеженою витривалістю. Простір повинен мати регульовані місця для сидіння та відпочинку, обладнанні поручнями а спинками, розташовані в тіні чи під навісом, а також мати спеціальні місця для кріслоколісних.

Е) Інформаційні та навігаційні системи орієнтовані на людей з когнітивними порушеннями, обмеженим зором або мовним бар'єром. Інформація у таких системах повинна подаватися простою мовою, супроводжуються піктограмами та великим шрифтом.

Є) Безпека та передбачуване планування простору є основою доступності. Простір має бути логічним, без несподіваних перешкод та небезпечних виступів. Рівні поверхні, чуткий поділ

пішохідних і транспортних зон, відсутність гострих кутів або виступів забезпечують безпечне пересування. Зменшуючи ризик травм та підвищуючи комфорт перебування у середовищі.

5. З'ясовано, що інклюзивний ландшафтний дизайн вийшов за рамки базової доступності та став інструментом для формування гармонійного, багатофункціонального й естетично привабливого середовища.
6. Проаналізовано сучасні приклади європейських парків в Німеччині, Нідерландах та Великій Британії. Вони демонструють комплексний підхід, поєднання архітектурних та ландшафтних рішень, які враховують фізичні та сенсорні потреби користувачів. Українськи приклади доводять, що наша країна поступово долучається до процесів формування інклюзивного середовища, запроваджуючи державні будівельні норми, інноваційні технології та реконструюючи парки урахуванням сучасних вимог доступності.
7. Доведено, що інклюзивний ландшафтний дизайн це не лише технічне завдання, а й важлива соціальна практика яка спрямована на формування середовища для різних груп населення. Інклюзивні парки виконують багатофункціональну роль: слугують місцем для відпочинку, забезпечують фізичну активність та реабілітацію, сприяють комунікації та інтеграції. Такі простори стають місцем свободи та дозволяють суспільству рухатися у напрямку сталого розвитку.

Отже, інклюзивний підхід у ландшафтному дизайні має стати невід'ємною складовою містобудування, адже відображує сучасне бачення справедливого та соціально-відповідального суспільства.

РОЗДІЛ 2 ПРИНЦИПИ ПРОЄКТУВАННЯ В ДИЗАЙНІ ІНКЛЮЗИВНИХ ПАРКІВ

Інклюзивний ландшафтний дизайн являє собою сучасну концепцію організації міського простору, спрямованого на створення середовища, яке буде зручним та доступним для всіх категорій населення, незалежно від віку, фізичного стану, соціального статусу або особливостей розвитку. У межах цієї концепції особливий акцент робиться на задоволення потреб маломобільних груп населення, включаючи осіб з обмеженими можливостями, літніх людей, вагітних жінок, дітей, батьків з дитячими візочками, а також тих, хто має тимчасові обмеження у функціонуванні опорно-рухового апарату. Головною метою інклюзивного дизайну є не лише ліквідація фізичних бір'єрів, але й забезпечення умов для соціальної інтеграції, психологічного благополуччя та можливості повноцінного й автономного використання громадських просторів.

2.1 Планування інклюзивних парків

Проектування інклюзивного парку базується на принципах універсального дизайну, який створює простір, доступний для якомога ширшого кола користувачів без потреби в адаптації. Основні завдання планувальної організації, це забезпеченням логічної, безперервної та зрозумілої структури руху. Головні пішохідні маршрути необхідно робити прямими і з нековзним покриттям. Це сприятиме зручному пересуванню людей на кріслоколісних засобах пересування та тих, хто користується милицями. Для поверхонь доріжок використовують матеріали з дрібнозернистою текстурою: литий асфальт, ущільнений дрібний гравій або резиново-полімерні суміші. Особливу увагу потрібно приділяти місцям переходу між різними типами покриття – стики мають бути плавними і не створювати перешкод у вигляді виступів чи щілин, здатних ускладнити пересування.

Пандуси складають невід'ємну частину доступності парків. Їх ухил повинен становити не більше 5%, а довжину прольоту максимум 9 метрів, поручні встановлюються з обох сторін на рівні 70 та 90 см з акуратними завершеннями. Які не виходять за межі рампи. Поверхня пандусів має бути виконана з матеріалу, що забезпечує високе сцеплення, аби мінімізувати ризики ковзання у дощову чи морозну погоду. На початку та в кінці пандуса необхідно розташовувати горизонтальні майданчики для відпочинку шириною не менш ніж півтора метра.

Комплексна планувальна структура парку передбачає чітке зонування території. Центральну частину рекомендується відводити під основну рекреаційну зону, а саме місцем для заходів, фестивалів чи культурних дійств. Від центральної точки пішохідні маршрути повинні йти радіально або лінійно до тематичних зон: місць для відпочинку, дитячих майданчиків, сенсорних садів, спортивних чи реабілітаційних ділянок. Зонування повинно бути організоване так, щоб кожен відвідувач легко орієнтувався у просторі завдяки зрозумілій структурі руху. Для цього створюють візуальні орієнтири: Скульптури, арт-інсталяції, акцентні насадження(дерева чи чагарники) та елементи освітлення.

Усі зони парку необхідно взаємопов'язати кільцевими маршрутами, що допоможуть уникнути тупикових ділянок і забезпечать можливість повернення до початкової точки. Така схема руху особливо важлива для людей із когнітивними порушеннями, яким складно орієнтуватися у заплутаних просторових системах. Крім того, парк має включати маршрути з різною протяжністю, короткі для невеликих прогулянок або відпочинку та довші для піших прогулянок чи реабілітаційних вправ. Уздовж маршрутів необхідно облаштувати місця для відпочинку кожні 50-70 метрів, обладнані лавами зі спинками та підлокітниками, які сприятимуть комфортному сидінню та вставанню (Додаток Б, Табл. 6).

2.2 Просторово-композиційне рішення інклюзивних парків

Концепція просторового рішення інклюзивного парку ґрунтується на гармонійному балансі між відкритими та закритими зонами. Просторі майданчики, оглядові точки та водні дзеркала додають легкості та свободи, тоді як затінені куточки створюють атмосферу спокою та усамітнення. Для людей з обмеженою рухливістю або тих, хто користується візками, необхідно передбачити достатньо відкритих зон з безбар'єрним доступом. Планування зелених насаджень, кущів і малих архітектурних форм має сприяти не лише комфортній орієнтації в просторі, а й уникати створення фізичних перепон або погіршення видимості.

Озеленення відіграє ключову роль у забезпеченні комфортного середовища. Крім естетичної функції, рослини виконують також психологічну й терапевтичну роль. Дослідження свідчать, що взаємодія з природою позитивно позначається на емоційному стані, знижує рівень тривожності, допомагає зосередитися та зменшує відчуття фізичної втоми. Тому використання підходу «терапевтичного ландшафту» є надзвичайно доцільним для таких паркових зон. Спеціально відібрана рослинність активізує різні органи чуття: аромати лаванди, м'яти, чебрецю чи шавлії створюють заспокійливу атмосферу, тоді як рослини з приємною фактурою, як-от м'які декоративні злаки чи герань лугова, формують тактильні зони, особливо важливі для людей із порушенням зору. Контрастна колористика також враховується: яскраві жовті, сині та фіолетові відтінки стимулюють активність, а спокійні зелені й білі допомагають розслабитися.

Природні елементи, такі як вода, каміння та дерево, доповнюють концепцію інклюзивності. Водойми, фонтани та струмки допомагають покращувати мікроклімат: вони зволожують повітря, знижують температуру і створюють акустичні орієнтири. Звуки води слугують путівником для людей із вадами зору і водночас мають заспокійливий вплив на психоемоційний стан. Щоб зробити їх безпечними, глибина водойм не

повинна перевищувати 30 см, а їх краї мають бути плавними або оснащеними поручнями для зручності.

Малі архітектурні форми відіграють важливу роль у створенні комфортного та інклюзивного простору. Вони мають бути зручними, безпечними, ергономічними і довговічними, враховуючи різноманітні потреби користувачів. Такі елементи, як лави, столи, навіси, урни, перголи та інші, проєктуються з особливою увагою до функціональності. Наприклад, лави розміщують на висоті 45–50 см, оснащуючи їх спинками та підлокітниками. Столи повинні передбачати вільний простір для зручного під'їзду інвалідного візка. Навіси повинні мати достатню висоту, щоб забезпечити комфорт усім відвідувачам, зокрема тим, хто використовує електровізки.

Освітлення відіграє значущу роль не лише для підвищення рівня безпеки, а й для формування приємної атмосфери у вечірній час. Для інклюзивних парків рекомендується використовувати дифузне освітлення, яке уникає засліплення і не створює різких тіней. Світильники зазвичай мають висоту до 3 метрів і встановлюються ритмічно вздовж головних маршрутів. Додатково варто освітлювати тактильні смуги, входи, пандуси та сходи для зручності та орієнтації відвідувачів.

Інформаційна доступність є невід'ємною частиною інклюзивного середовища. У парках розміщують інформаційні стели, карти руху, покажчики та таблички зі шрифтом Брайля, великим контрастним текстом. Для людей із вадами слуху часто використовують візуальні сигнали або панелі з текстовою інформацією. Сучасні практики також включають QR-коди, які дозволяють за допомогою смартфона отримувати аудіо описи місцевості чи історичну довідку про парк.

2.3 Обладнання та технічне забезпечення інклюзивних парків

Інфраструктура сучасних парків обов'язково включає комплексну систему безпеки та технічної підтримки. До основних елементів цієї системи

належать відеоспостереження, кнопки для виклику допомоги, пункти медичної підтримки, аварійне освітлення та інші засоби забезпечення безпечного перебування відвідувачів. Санітарні приміщення в таких просторах повинні відповідати стандартам інклюзивності, зокрема мати просторі кабінки із поручнями, умивальники на висоті 80 см, нахилені дзеркала, неслизьке покриття підлоги й кнопки виклику допомоги для надзвичайних ситуацій.

Сьогодні концепція інклюзивного парку виходить за межі створення безбар'єрного простору, підкреслюючи його соціальну інтеграційну функцію. Такі парки покликані забезпечувати комфортні умови для спільного перебування різних категорій користувачів. Дитячі майданчики обладнуються інклюзивними конструктивними елементами, такими як гойдалки з фіксованими сидіннями, пісочниці на підвищеній основі, сенсорні панелі та інтерактивні музичні інструменти, що сприяють взаємодії дітей із різними фізичними можливостями. Спортивні зони передбачають наявність тренажерів для людей із руховими обмеженнями, а бігові доріжки проєктуються таким чином, щоб їх могли одночасно використовувати пішоходи й особи на інвалідних візках.

Особливу увагу слід приділяти психологічному аспекту інклюзивного дизайну. Архітектурний простір має бути гармонійним, доброзичливим та передбачуваним, оскільки надмірна кількість декоративних елементів або складна геометрія можуть призвести до дезорієнтації відвідувачів із когнітивними порушеннями. Усі композиційні рішення мають ґрунтуватися на принципах гармонії, рівноваги та повторюваності. Візуальна й тактильна ритміка сприяють формуванню відчуття стабільності та безпеки серед користувачів.

Реалізація принципів інклюзивного ландшафтного дизайну вимагає дотримання нормативно-правових актів і стандартів. Необхідно враховувати положення ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011 «Настанова з проєктування будинків і споруд з урахуванням

потреб маломобільних груп населення», а також міжнародний стандарт ISO 21542:2021 «Accessibility and usability of the built environment». Ці документи встановлюють мінімальні вимоги щодо ширини проходів, параметрів пандусів, радіусів розвороту інвалідних візків і висоти встановлення обладнання, що забезпечує максимально доступну й комфортну взаємодію різних груп населення із середовищем.

Висновок до другого розділу

1. Виявлено, що створення інклюзивного середовища поєднує архітектурно-планувальні, конструктивні, естетичні, ергономічні та соціальні чинники. Основою для розробки інклюзивного парку є комплексне поєднання принципів універсального дизайну, нормативних вимог і гуманістичних цінностей, що передбачають рівність можливостей і комфорт для кожного користувача.
2. Визначено, що планування території інклюзивного парку повинно бути логічним, зрозумілим та безперервним. Важливою умовою є створення систем зручних маршрутів руху, які забезпечують самостійне пересування маломобільних осіб. Всі основні пішохідні зв'язки мають мати тверде, неслизьке покриття, достатню достатню ширину та відсутність ризьких перепадів висот. Передбачення плавних пандусів, широких тротуарів, рівномірного освітлення, зручних зон відпочинку та орієнтирів у просторі сприяє створенню безбар'єрного, безпечного середовища.
3. Встановлено, що просторово-композиційна організація інклюзивного парку повинна забезпечувати гармонійне поєднання функціональних зон, орієнтовані під різні категорії користувачів. Центральні алеї й площі мають виконувати роль основних висей структурування простору, тоді як бічні маршрути створюють можливість вирівнювання напрямків руху. Особливе

значення має візуальна відкритість і зрозумілість структури простору: відсутність ізольованих або глухих ділянок, чітке зонування за функціями, використання природніх та архітектурних орієнтирів. Таке середовище відіграє важливу роль для людей із когнітивними та психологічними особливостями, забезпечуючи відчуття безпеки, спокою та естетичного задоволення.

4. З'ясовано, що один із ключових прийомів формування інклюзивного простору є використання озеленення, як засобу терапевтичного впливу. Рослинність у такому середовищі виконує не лише декоративну функцію, а й сприяє сенсорній стимуляції, відновленню емоційної рівноваги, покращенню фізичного стану відвідувачів. Включення до композицій ароматичних, тактильних і кольорових рослин, таких як : лаванда, м'ята, герань лугова, декоративні злаки, забезпечують багатомірне сприйняття природи, яке позитивно впливає на психологічний комфорт людини.
5. Встановлено роль обладнання та технічного забезпечення інклюзивного парку, мають формувати середовище зручне для всіх категорій користувачів. До таких елементів належать адаптовані лави зі спинками та підлокітниками, столи з можливістю під'їзду візка, урни на зручній висоті, освітлення з різноманітним розподілом світлення, інформаційні стенди з дублюванням тексту шрифтом Брайля, сенсорні навігаційні системи, пандуси, поручні, санітарно-побутові приміщення для маломобільних осіб. Важливо щоб усі елементи були розміщені на висоті, доступній для людей різного зросту та фізичного стану, відповідали ергономічним стандартам і вимогам безпеки, визначенні у чинних державних будівельних нормах.

6. Виявлені засоби інтеграції інформаційних технологій у систему навігації та орієнтації. Використання QR-кодів, аудіогідів, електронних карт і мобільних додатків дозволяє людям з порушенням зору та слуху самостійно пересуватися паком і отримувати інформацію про об'єкти довкілля. Таким чином інформаційна доступність стає рівноцінною фізичній доступності, що підкреслює комплексний підхід до створення інклюзивного середовища. У процесі формування інклюзивного простору важливим є дотримання принципів екологічності та сталого розвитку. Використання природніх, безпечних матеріалів, організація водопроникних покриттів, створення біорізноманітних насаджень і впровадження енергоефективного освітлення сприяють збереженню природнього балансу і підвищенню якості життя мешканців міста. Інклюзивний парк розглядається не лише як простір рекреації, а й як важливий елемент міської екосистеми, що об'єднує соціальну, естетичну та екологічну функції.
7. Обґрунтовано, що ефективне формування інклюзивного ландшафтного дизайну парків можливо лише за умови комплексного урахуванням архітектурно-планувальних, функціональних, психологічних та естетичних аспектів. Проектування таких просторів повинно базуватися на принципах універсального дизайну, гуманізму, доступності, безпеки, зрозумілості, гармонії та відповідальності. Реалізація цих принципів у конкретних архітектурно-ландшафтних рішеннях сприяє створенню повноцінного безбар'єрного середовища, яке забезпечує гідні умови відпочинку, спілкування і інтеграції всіх груп суспільства, незалежно від їх фізичних можливостей.

Таким чином, інклюзивний ландшафтний дизайн парків є не лише архітектурним чи інженерним завданням, а й насамперед місією, що втілює ідею рівності, гуманності та турботи про людину. Його впровадження в міський простір є показником цивілізованості суспільства, його орієнтації на розвиток, толерантність і забезпечення високої якості життя для кожної людини.

РОЗДІЛ 3 ПРОЄКТНА ПРОПОЗИЦІЯ ДИЗАЙНУ ІНКЛЮЗИВНОГО ПАРКУ ДЛЯ МАЛОМОБІЛЬНИХ ЛЮДЕЙ

3.1 Предпроектний аналіз

Парк імені Гната Хоткевича, розташований на вулиці Молодіжній в Івано Франківську, є важливим зеленим простором у східній частині міста. Його площа становить приблизно 7.3 га та знаходиться в густонаселеному житловому районі «Позитрон». Парк оточений чотирьома вулицями: Покутська на півночі, Гната Хоткевича на сході, Паркова на півдні та Української Дивізії на заході. Таке розташування забезпечує зручний доступ як пішки, так і на транспорті, оскільки поруч розташовано багато житлових будинків, школи, дитячі садки, магазини та інші заклади. Важливими є також зупинки громадського транспорту, такі як автобуси № 42,53,54, маршрути яких проходять по вулиці Хоткевича, з'єднуючи район з центральною частиною міста та іншими мікрорайонами.

Парк має історичну цінність: його було засновано в 1957 році, за участю місцевих залізничних шкіл. Спочатку парк мав назву «Молодіжний парк», але згодом отримав назву в честь видатного українського митця Гната Хоткевича. Парк має типову просторову структуру, характерну для міських скверів ХХ століття, а саме центральна алея з асфальтованим покриттям, проходить зі заходу на схід, утворюючи основну вісь, від якої розходяться менші за шириною доріжки. Територія поділена на функціональні зони, кожна з яких має своє функціональне значення. У центральній частині розміщена зона відпочинку з лавами. На півночі та півдні розташовані дитячі ігрові майданчики, але стан цих майданчиків потребують термінової заміни обладнання. Також у парку є невелика спортивна зона з турнікетами та відкритою площадкою для індивідуальних тренувань. Частина парку біля входу з вулиці Української Дивізії має спокійну атмосферу, тому там розташували невелику капличку, яку відвідують мешканці для духовного усамітнення.

Озеленення парку включає в себе зрілі дерева, такі як тополі, ясені, верби, клени. Вони створюють густу тінь та покращують мікроклімат. Однак деякі дерева вже досягли свого вікового максимуму, тому потребують делікатної обрізки або зовсім заміни. Покриття доріжок частко зношене та в деяких місцях деформоване через коріння. Освітлення парку встановлене лише вздовж центральної алеї, тому віддалені частини парку залишаються без потрібного освітлення, що створюють відчуття небезпеки в вечірній час. У парку відсутні пандуси для маломобільних людей, велосипедні доріжки та вказівники чи навігація.

Парк ім. Гната Хоткевича має великий потенціал для оновлення та переосмислення. Його площа дозволяє реалізувати сучасну концепція мультифункціонального простору, в якому поєднуються зони активного відпочинку, дитячі та спортивні майданчики, а також простір для спокійного дозвілля. Предпроектний аналіз показує, що основним завданням є оновлення інфраструктури, освітлення, зонування території відповідно до сучасних потреб громадян, забезпечення інклюзивної та екологічної стійкості простору. При належному підході парк може стати центром суспільної активності та комфортним місцем для всіх категорії населення.

3.2 Історія парку

Історія парку ім. Гната Хоткевича в Івано-Франківську починається з 1957 року, коли на околиці міста, між вулицями Хоткевича, Мододіжною та Івасюком було закладено зелену зону. У цей час Івано-Франківськ активно розвивався, забудовували нові мікрорайони багатоповерхівками. Переважно для працівників промислових підприємств. Площа яка утворилася на цій землі, мала стати місце відпочинку для людей, які мешкали у цих нових житлових кварталах. Висадкою дерев та озеленення займалися учні та вчителі місцевих залізничних шкіл, які активно зацікавилися благоустроєм території.

У перші десятиліття парк носив назву «Молодіжний парк». Це відображало соціальну спрямованість парку, оскільки його основними відвідувачами були молоді батьки, діти та підлітки з прилеглих будинків. У цей період тут висаджувалися молоді тополі та ясені, клени та верби. Це озеленення було типовим для радянського міського озеленення. Дерева швидко росли та створювали необхідну тінь. У 1990-х роках парк почав занепадати через відсутність фінансування і належної уваги. У 2000-х роках парк дещо зберіг свою функцію, але повністю втратив уявлення про міських простір. В той час, люди які мешкають у мікрорайоні, як і раніше використовують парк для прогулянок і спілкування.

У рамках процесу декомунізації та переосмислення міського простору, парк отримав нову назву « парк ім. Гната Хоткевича». Це рішення було символічним, оскільки ім'я Хоткевича було пов'язане з ідеями української культури, освіти та самоствердження, які регулюються з бажанням мешканців повернути парку повноцінний публічний простір.

3.3 Концепція

Парк розташований на вулиці Молодіжній в Івано Франківську, є важливим зеленим простором у східній частині міста. Його площа становить приблизно 7.3 га та знаходиться в густонаселеному житловому районі «Позитрон». Парк оточений чотирьома вулицям: Покутська на півночі, Гната Хоткевича на сході, Паркова на півдні та Української Дивізії на заході. Таке розташування забезпечує зручний доступ як пішки, так і на транспорті, оскільки поруч розташовано багато житлових будинків, школи, дитячі садки, магазини та інші заклади. Парк орієнтований на тихий і водночас інклюзивний відпочинок. Завдяки ретельно продуманому функціональному зонуванню, парк відкритий для всіх, в тому числі для маломобільних людей.

Простір насичений різноманітними зонами: дитячий майданчик з елементами доступності, спортивні снаряддя, пристосовані для користувачів з обмеженою рухливістю, навіси для спокійного перебування в тіні, а також

зоною з сухим фонтаном. Широкі стежки з неслизьким покриттям, відсутність щілин між покриттям, відсутність перепадів висот, зручні місця для зупинок і спеціально облаштовані входи дозволяють усім відвідувачам, незалежно від фізичних можливостей, вільно переміщатися територією. Також парк облаштований зручними місцями для сидіння зі спинками та підлокітниками, що буде зручним для людей з обмеженими можливостями та людей похилого віку.

Так як в кожній групі маломобільного населення є свої вимоги в проектуванні паркового простору, кольорове рішення підібрано з урахуванням їх особливостей. Тому запропоновано використання сірих, пастельних та природніх відтінків. Доповненням до кольорової гами слугуватимуть контрастний синій колір, що має достатню насиченість та підійде для дітей з ДЦП.

Освітлення парку вирішено зробити розсіяним та з регулюванням теплоти світла, що дозволить людям з підвищеною чутливістю почувати себе комфортно в парковому просторі. Також освітлення доповнюється Led-стрічками, які допоможуть визначити межі ділянок, проходів, висоту та ширину обладнання.

Озеленення висаджено так, щоб створити природні орієнтири для маломобільних людей. Ароматні рослини будуть висаджені в ключових точках парку та по напрямках маршруту, що допоможе людям з порушенням зору та сенсорною чутливістю визначити напрямок руху та розташування зон.

Дана композиція побудована на принципі органічно-асиметричної композиції, з використанням плавних ліній, біоморфних форм та динамічного ритму. Це створює природну взаємодію між просторами: зони активності та спокою чергуються органічно, немов ростуть одна з одної. Такий принцип дозволяє гнучке зонування, яке легко масштабується і забезпечує просторову різноманітність Парк сприяє соціалізації, змішаному дозвіллю та розвитку безбар'єрного простору в місті. Парк спроектований за

принципом безбар'єрності, тому територія має логічну побудову та відсутність бар'єрів, які можуть ускладнити або не дати можливість безперешкодно добратися до різноманітних зон парку.

ВИСНОВКИ

1. Здійснено всебічний аналіз теоретичних, нормативних, методологічних і практичних аспектів формування інклюзивного ландшафтного дизайну міських парків та розроблено проектну концепцію інклюзивного парку, орієнтованого на потреби маломобільних груп населення. Дослідження підтвердило, що інклюзивний ландшафтний дизайн є ключовим напрямком сучасної архітектурно-урбаністичної науки, адже забезпечує реалізацію принципів соціальної рівності, сталого розвитку та формування безбар'єрного міського середовища.
2. Встановлено, що інклюзивний підхід у ландшафтній архітектурі ґрунтується на принципах універсального дизайну, який передбачає створення середовища, зручного для всіх користувачів без винятку, незалежно від їхніх фізичних та сенсорних можливостей. розкрито зміст базових принципів універсального дизайну – рівність у користуванні, гнучкість, інтуїтивність сприйняття, мультисенсорність, мінімізація фізичних зусиль, безпечність та ергономічність. Доведено, що ці принципи формують науково-методичну основу створення інклюзивних парків і можуть застосовуватися на всіх етапах проектування: від аналізу території, до формування планувальної структури й добробуту озеленення.
3. Проаналізовано історичні етапи становлення інклюзивного ландшафтного дизайну, зокрема

перехід від традиційних моделей безбар'єрного середовища, до концепції безбар'єрності, сенсорної стимуляції та терапевтичного ландшафту. Показано, що сучасний інклюзивний парк це багатофункціональний соціально-екологічний простір, у якому поєднуються функції рекреації, реабілітації, оздоровлення, спілкування та інтеграції різних категорії населення.

4. У роботі проведено комплексний аналіз вітчизняної та міжнародної нормативної бази, яка регламентує створення доступного середовища. Встановлено. Що українські нормативно-правові документи, зокрема ДБН В.2.2-40:2018, ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011, державні стратегічні програми та методичні рекомендації з безбар'єрності поступово наближаються до міжнародних стандартів, таких як ISO 21542:2021. Проте визначено також необхідність подальшого оновлення й синхронізації норм, особливо у сфері ландшафтно-архітектури, що підтверджує актуальність даного дослідження.

5. Сформовано методологічну послідовність створення інклюзивного паркового середовища, яка включає: що аналіз функціонально-планувальних характеристик території, організацію мережі безперервних, інтуїтивно зрозумілих маршрутів руху, забезпечення ергономічності та безпечності елементів благоустрою, створення зон різного ступення активності, включаючи тихі, сенсорні та реабілітаційні простори вибір рослин із урахуванням сенсорних, декоративних та екологічних характеристик, інтеграцію інформаційних технологій у системі навігації, застосування принципів сталого розвитку –

водонепроникні покриття, локальна флора, енергоощадні технології.

6. У проєктній частині розроблено концепцію інклюзивного парку в місті Івано-Франківську, яка базується на комплексному поєднанні функціональних, екологічних та естетичних характеристик. Проєкт передбачає формування безбар'єрної маршрутної мережі, сенсорних і терапевтичних зон, інклюзивного дитячого майданчика, зон громадського відпочинку та озеленення з використанням адаптивних, стійких і декоративних рослин (*Juniperus communis*, *Chamaecyparis pisifera*, *Cedrus atlantica*, *Picea pungens*, *Molinia*, *Geranium pratense*, *Nitella*, *Scabiosa*, *Digitalis*, *Euponymus*). Композиція насаджень спрямована на створення різноманітних сенсорних відчуттів, сенсорної динаміки та екологічної стабільності.

7. Запропонований проєкт демонструє можливість інтеграції архітектурно-планувальних, технічних, екологічних та соціальних рішень в єдину інклюзивну систему, яка забезпечує комфорт, безпеку, психологічну підтримку та умови для самостійності усіх груп населення.

Таким чином, інклюзивний парк виступає важливим елементом безбар'єрного суспільства, якому поєднуються принципи гуманності, функціональності та екологічності. Робота робить внесок у формування сучасного дизайну, орієнтованого на людину, природу та доступність, що є ключем до створення комфортного та інклюзивного простору.

Список використаних джерел

1. Азін В.О., Байда Л.Ю., Грибальський Я.В., Красюкова-Еннс О.В. Доступність та універсальний дизайн: навч-метод. посіб. / за заг. Ред. Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. – К., 2013. – 128с.
2. Байда Л. Інклюзивна архітектура та дизайн: методологічні підходи. Архітектура та сучасні технології. – 2022. –№3. – с. 18-25
3. Байда Л.Ю., Красюкова-Еннс О.В., Буров С.Ю., Азін В.О., Грибальський Я.В., Найда Ю.М. Інвалідність та суспільство: навчально-методичний посібник. За заг. редакцією Байди Л.Ю., Красюкової-Еннс О.В. – К., 2012. -216 с.
4. Ришкович Д. Реконструкція парків у Києві. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://life.liga.net/all/news/u-kyievi-oblashtuiut-shist-parkiv-ta-skveriv-za-vsima-umovamy-bezbariernosti-foto>
5. ДБН В.2.2-40:2018 – Інклюзивність будівель і споруд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://life.liga.net/all/news/u-kyievi-oblashtuiut-shist-parkiv-ta-skveriv-za-vsima-umovamy-bezbariernosti-foto>
6. ДБН Б В2.2-31:2011 – Настанова з проектування будинків та споруд з урахуванням потреб маломобільних груп населення. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2011. – 42 с.
7. Зайцева Т.В. Інклюзивне середовище: архітектурно-планувальне рішення та дизайн. Науковий вісник КНУБА. – 2020. -№14. – с. 35-42.
8. Зайцева Т.В. Соціальні аспекти юезбар'єрності в міському середовищі. –Харків: ХНУМГ, 2023
9. Зручні локації для всіх: перевіряйте лікарню, пак чи ЦНАП на безбар'єрність у сервісі «Доступно!». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://ck-oda.gov.ua/novyny-cherkaskoyi-oblasti/zruchni->

lokaciyi-dlya-vsix-pereviryajte-likarnyu-park-chi-cnap-na-bezbaryernist-u-servisi-dostupno/

10. Інклюзивні парки для дітей України: як створити в громаді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://shotam.info/inkliuzyvni-parky-dlia-ditey-v-ukraini-iaak-pratsiuiut-ta-iaak-stvoryty-u-svoiy-hromadi/>

11. Кабінет міністрів України. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.kmu.gov.ua>

12. Каррі Е. Пандуси для людей з обмеженими можливостями походять зі стародавньої Греції. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : URL : <https://www.science.org/content/article/ramps-disabled-people-trace-back-ancient-greece>

13. Кривуц С.В. Катріченко К.О. Засоби організації території парків на основі принципів універсального дизайну. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://old.ksada.org/repozitarij/dizseredov/dizseredov-repozitarij-naucovi-publikaczii-27.pdf>

14. Корж Ю. Доступність міського простору як факторів якості життя населення. Урбаністичний розвиток. – 2022. – №2. – С. 33-39.

15. Куцевич В.Г. Ландшафтна архітектура: навчальний посібник. – Київ: Ліра К., 2019. - С. 312.

16. Мінрегіон України. Методичні рекомендації щодо безбар'єрності міського середовища. – Київ, 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.minregion.gov.ua>

17. Міністерство розвитку громад та територій в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://minregion.gov.ua/>

18. МОЗ України. Здоровий простір. Рекомендації щодо озеленення та доступності парків. – Київ, 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://moz.gov.ua>
19. Мапу для маломобільних людей запустили в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://nzi.theukrainians.org/mapu-dlya-malomobilnyh-lyudej-zapustily-v-ukrayini.html>
20. Національна асамблея людей з інвалідністю України (НАІУ). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://naiu.org.ua/>
21. Національний інститут стратегічних досліджень. Безбар'єрність як складова сталого розвитку міст. – Київ, 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://niss.gov.ua>
22. Сидоренко Л.І. Принципи проєктування інклюзивних просторів в урбаністичному середовищі. Вісник КНУБА. – 2023. - № 17. – С. 45-52.
23. Тищенко О.В. Архітектурні рішення безбар'єрних ландшафтів. – Харків: ХНУБА, 2022. – 112 С.
24. Український урбаністичний форум. Інклюзивність у сучасному місті: від ідеї до практики. – Київ, 2022. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://urbanforum.org.ua>
25. Фродова М.В. Принципи інклюзивного дизайну в архітектурному середовищі. - Київ: Національний авіаційний університет, 2021. – 156 с.
26. Шарлай О.В. Принципи інклюзивного ландшафтного проєктування. Мистецтвознавчі записки ХДАДМ. -2024. - №15. – с. 90-97.
27. Шарлай О.В. Вертикальне озеленення фасадів як засіб гуманізації міського архітектурного середовища. Український

мистецтвознавчий дискурс. Випуск 1 Видавничий дім «Гельветика», м. Одеса .Україна, 2025 – С. 218 -224.

28. Шарлай О.В. Тенденції у формуванні громадських просторів з урахуванням потреб міської спільноти. 4th International Scientific and Practical Conference "Achievements of Science and Applied Research" November 10-12, 2025 Dublin, Ireland С.19-22.

29. Шарлай О.В. Роль міського середовища у формуванні регіональної ідентичності спільноти V Міжнародна науково-практична конференція “Сучасні проблеми та перспективні напрямки інноваційного розвитку міста” Одеса : ОДАБА, 2025. С.172-174

30. Шкляр С.П. Ергономіка в архітектурі: конспект лекцій(для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціальності 191 – Архітектура та містобудування). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://eprints.kname.edu.ua/52912/>

31. ADA National Network. Accessibility guidelines for recreation facilities. – Washington, 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://adata.org>

32. American Society of Landscape Architects. Design for all: inclusive design in public spaces. – Washington, 2022. – 95 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.asla.org>

33. City of Helsinki. Inclusive design principles in urban spaces. – Helsinki, 2019. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.hel.fi>

34. City of Toronto. Toronto accessibility design guidelines. – Toronto. 2021. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: URL: <https://www.toronto.ca>

35. Centre for Excellence in Universal Design. Universal design in outdoor spaces. – Dublin, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://universaldesign.ie>
36. European Disability Forum. Accessibility toolkit for urban planners. – Brussels, 2021. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.edf-feph.org>
37. European Commission. Design for all: accessibility in urban environment. – Brussels, 2020. -88 p.
38. Gehl J. Cities for people. – Wahington6 Island Press, 2010. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://islandpress.org/books/cities-people>
39. Landscape Institute UK. Greenspace design for health and wellbeing. – London, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.landscapeinstitute.org>
40. Ministry for Communities and Local Government (UK). Manual for Streets 2. – London, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.gov.uk>
41. National Recreation AND Park Association (NRPA). Equality in parks and recreation. – Virginia, 2021. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.nrpa.org>
42. Oleksandryska N., Ivanenko P., Iclusive landscape architecture in Ukraine: new standards and challenges. Urban design journal. – 2023. – Vol. 12(4). – P. 60-74.
43. Project for Public Spaces. Designing parks for all: inclusion and engagement. – New York, 2022. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.pps.org>

44. Story, Molly, Follette: Muller James L. ; Mace, Ronald L., “Universal Design File: Designing for People of all Ages and Abilities”. Center for Universal Design, NC State University, 1998. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: https://www.ncsu.edu/ncsu/design/cud/pubs_p/docs/udffile.pdf
45. Helen Hamlyn. Centre for Design. About us. Royal College of art. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://pragmatika.media/ru/novaja-jelegantnost-gorodov-jevoljucija-inkluzivnogo-dizajna/>
46. ISO 21542: 2021. Building Construction – Accessibility and Usability of the Built Environment. – Geneva: International Organization, 2021. – 132 p.
47. Landscape Institute. Creating accessible and inclusive parks: best practice guidance. – London, 2021. – 72 p.
48. Unesco. Dwesigning inclusive learning environments. – Paris, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://unesdoc.unesco.org>
49. United National Habitat. Inclusive cities: Towards a global urban agenda. – Nairobi, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://unhabitat.org>
50. United Nations. Convention on the rights of persons with disabilities. – New York: United Nations, 2006. – 37 p.
51. Word Bank. Inclusive design and accebility in public infrastructure. – Washington, 2021. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://www.worldbank.org>
52. World Health Organization. Wjrd report on disability. – Geneva: WHO Press, 2021. – 350 p.

53. World Urban Forum. Universal design and urban inclusivity. – Abu d HABI, 2020. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: URL: <https://wuf.unhabitat.or>

ДОДАТОК А. Аналоги та прототипи

Рис. 1

Grugapark Essen, Німеччина

Архітектор: міські планувальники Ессен

Призначення: інклюзивний громадський парк

Рік відкриття: 1926

Рис. 2

Vondelpark, Амстердам, Нідерланди

Архітектор: Ян Девід Зохер

Призначення: Міський парк

Рік відкриття: 1865

Рис. 3

Queen Elizabeth Olympic Park, Лондон, Велика Британія

Архітектор: James Corner Field Operation та Allies Morrison

Призначення: спортивно-рекреаційний парк

Рік відкриття: 2012

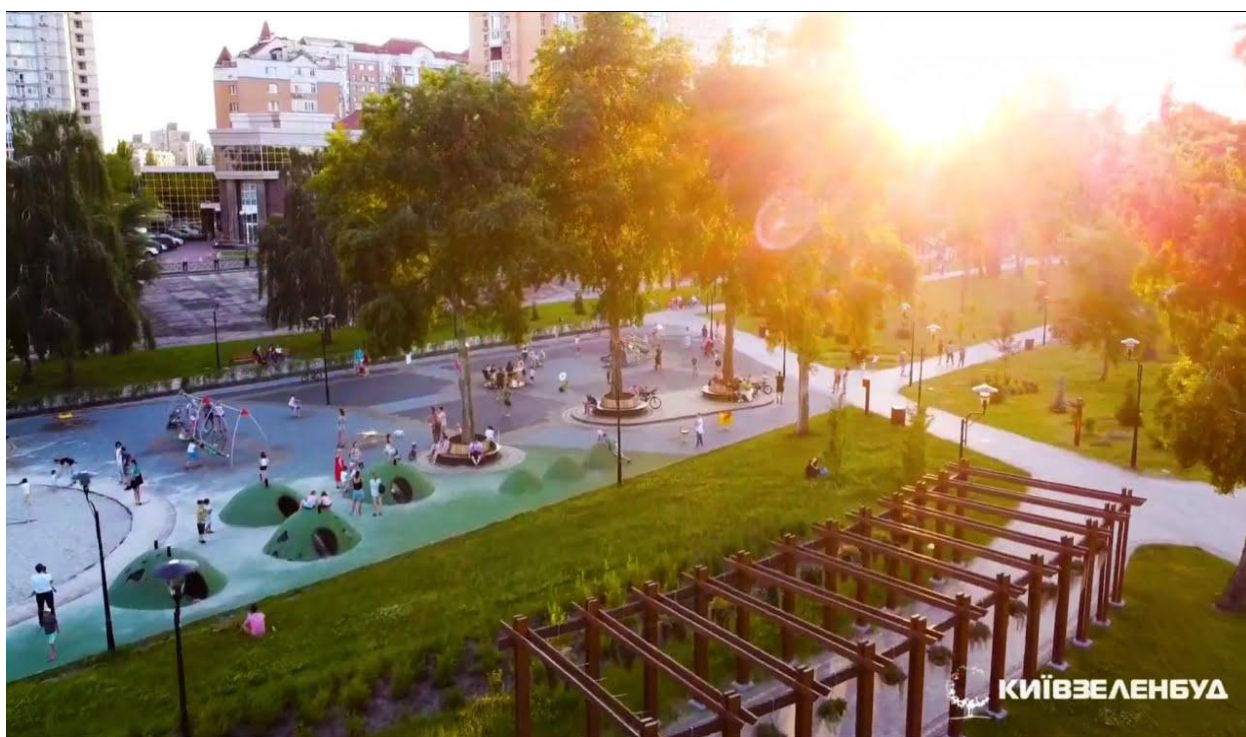

Рис. 4

Парк Наталка, Київ, Україна

Архітектор: міське управління архітектури Києва

Призначення: рекреаційний парк

Рік відкриття: 2017

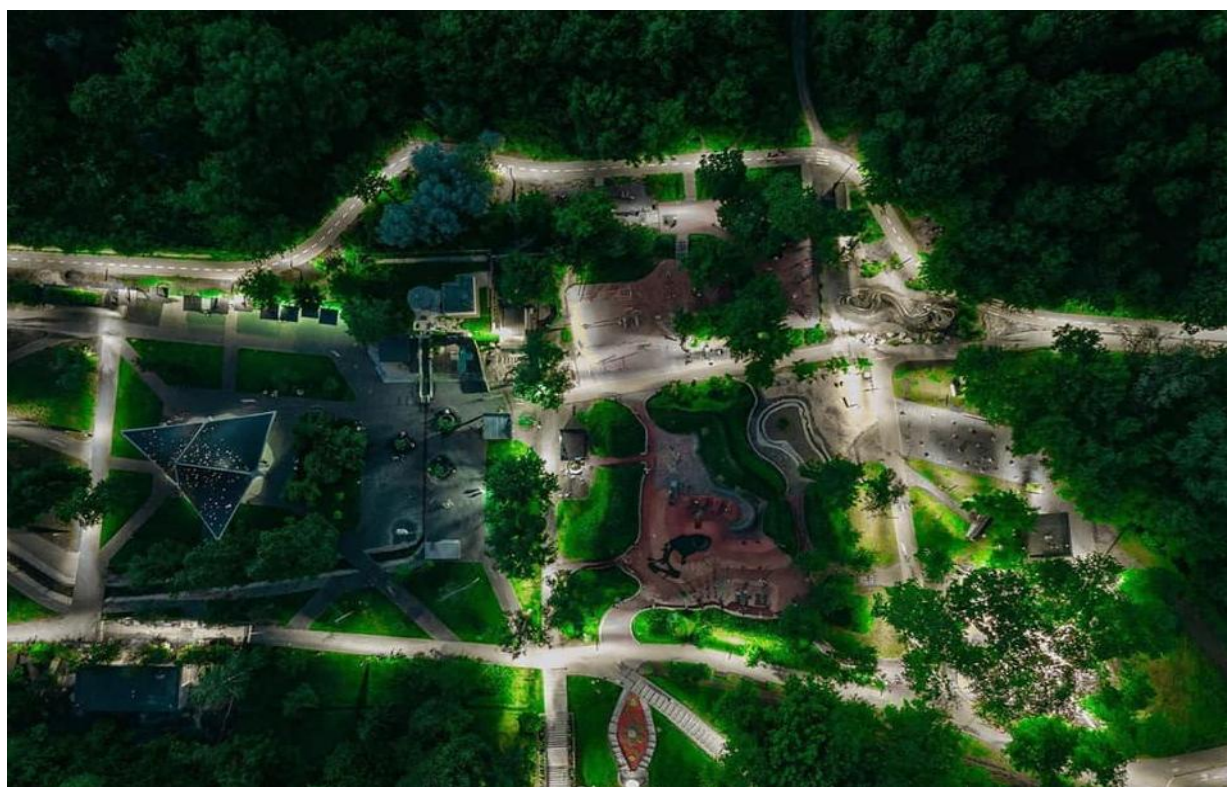
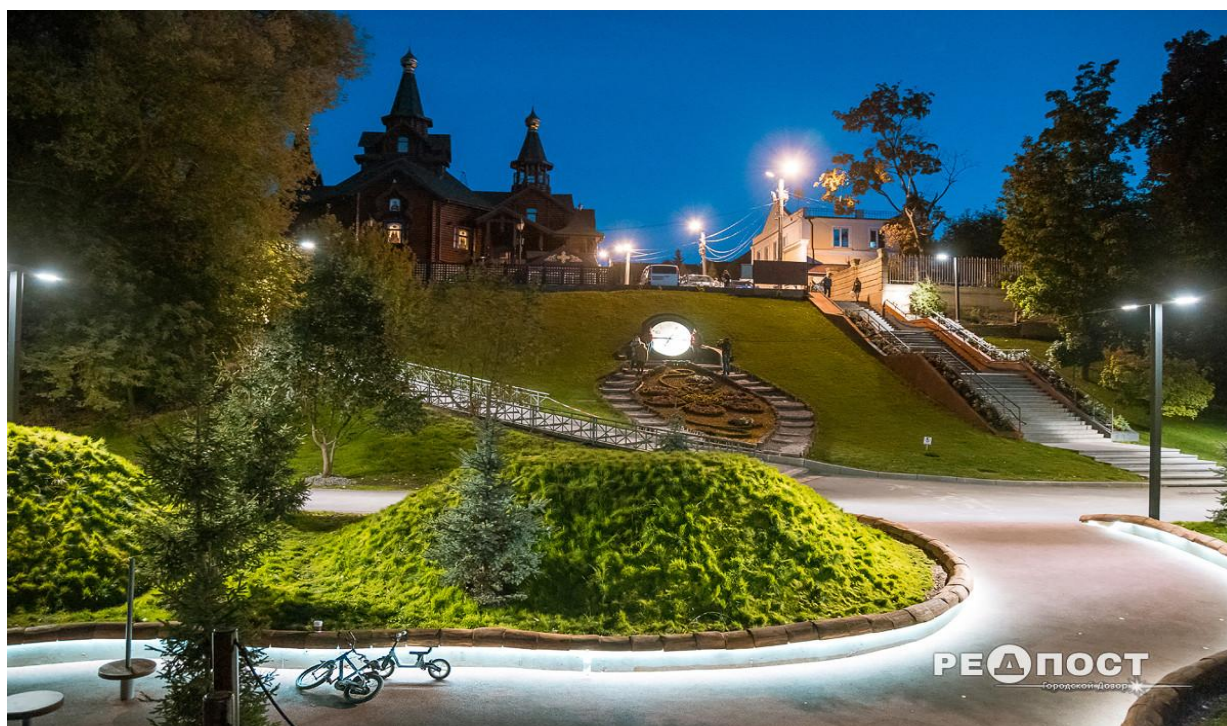

Рис. 5

Саржин Яр, Харків, Україна

Архітектор: команда міського благоустрою Харкова

Призначення: приподно-рекреаційна зона

Рік відкриття: 2019

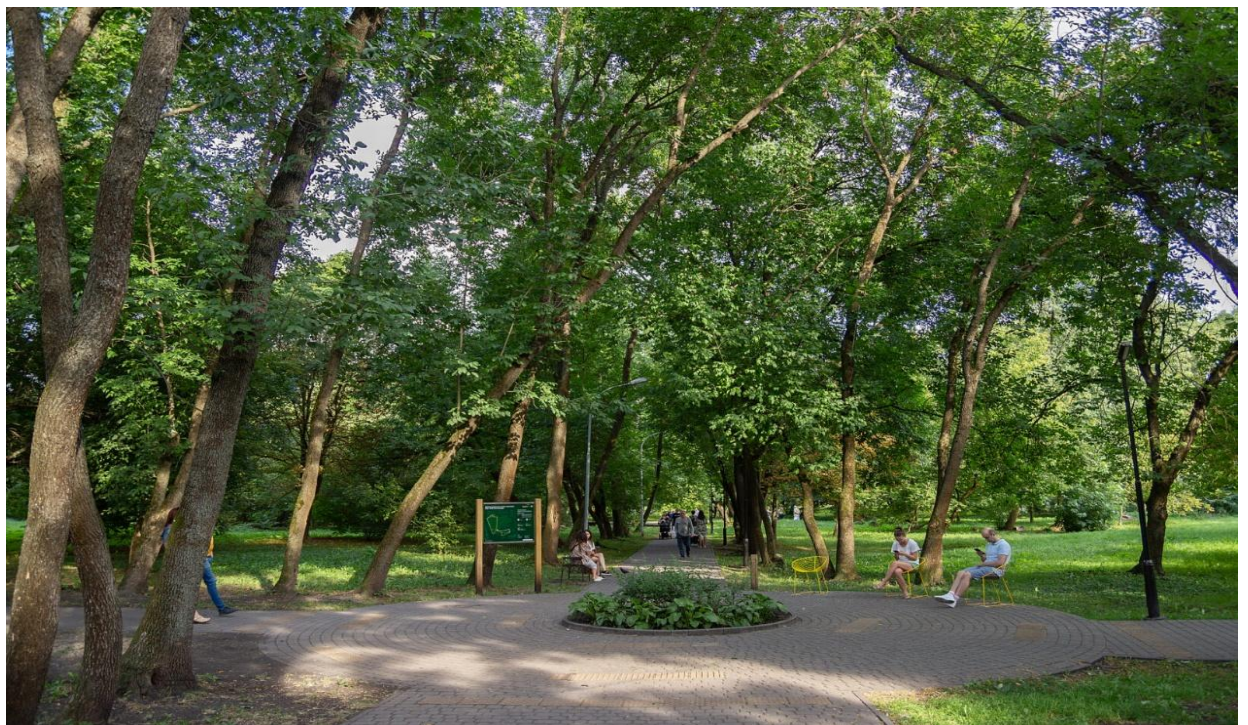

Рис. 6

Парк 700-річчя Львова, Львів, Україна

Архітектор: Комунальне підприємство «Зелений Львів»

Призначення: міський парк

Рік відкриття: 1956

Рис. 7

Дитячий парк «Сказка», Суми, Україна

Архітектор: міське управління архітектури Сум

Призначення: дитячо-розважальний парк

Рік відкриття: 1980

Рис. 8

Megical Bridge Playground, Пало-Альто, США

Архітектор: Megical Bridge Foundation

Призначення: інклюзивний дитячий парк

Рік відкриття: 2015

Рис. 9

Центральний парк, Нью-Йорк, США

Архітектор: Фредерік Лоу Олмстед та Кальверт Вокс

Призначення: міський парк

Рік відкриття: 1858

Рис. 10

Сад дружби, Сінгапур

Архітектор: Національне агенство парків Сінгапуру

Призначення: інклюзивний громадський парк

Рік відкриття: 2020

Рис. 11

Metteo`s Dream, Конкорд, Каліфорнія, США

Архітектор: Rotary Club of Concord та місцеві волонтери

Призначення: інклюзивний дитячий парк

Рік відкриття: 2007

Рис. 12

Clemmyjontri Park, Вірджинія, США

Архітектор: Fairfax Country Park Authority

Призначення: інклюзивний дитячий парк

Рік відкриття: 2006

Рис. 13

Hendrie Street Reserve, (Парк Холм), Південна Австралія

Архітектор: City of Holdfast Bay Council

Призначення: Громадський парк і простір для інклюзивного відпочинку

Рік відкриття: 2021

Рис. 14

Millenium Park, Чикаго, США

Архітектор: Frank Gehry, Kathryn Gustafson, Jaume Plensa

Призначення: культурно-громадський парк

Рік відкриття: 2004

ДОДАТОК. Б Таблиці та пошукові рішення.

Таблиці 1.

ПРИНЦИПИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ

ПРИНЦИП	СУТЬ ПРИНЦИПУ	ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ У ПАРКАХ
РІВНОПРАВНЕ ВИКОРИСТАННЯ	ПРОСТІР МАЄ БУТИ ПРИДАТНИМ ДЛЯ КОРИСТУВАННЯ ВСІМА БЕЗ ВИНЯТКУ	ПАНДУСИ ТА ДОРІЖКИ БЕЗ ПЕРЕПАДІВ ВИСОТ, ОДНАКОВІ ВХОДИ ДЛЯ ВСІХ КОРИСТУВАЧІВ
ГНУЧКІСТЬ У ВИКОРИСТАННІ	ПРОСТІР ПОВИНЕН ВРАХОВУВАТИ РІЗНІ ПОТРЕБИ КОРИСТУВАЧІВ	ЛАВИ РІЗНОЇ ВИСОТИ, БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНІ МАЙДАНЧИКИ, АДАПТОВАНЕ ОСВІТЛЕННЯ.
ПРОСТОТА ТА ЗРОЗУМІЛІСТЬ	ДИЗАЙН МАЄ БУТИ ІНТУІТИВНО ЗРОЗУМІЛИМ НЕЗАЛЕЖНО ВІД ДОСВІДУ ЧИ ОСВІТИ	ЗРОЗУМІЛА НАВІГАЦІЯ, QR-КОДИ З ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО ПАРК
СПРИЙНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ	ІНФОРМАЦІЯ ПОДАЄТЬСЯ У ДОСТУПНІЙ ФОРМІ ДЛЯ ВСІХ СЕНСОРНИХ ГРУП.	ТАБЛИЧКИ З ВЕЛИКИМ ШРИФТОМ, БРАЙЛЕМ, АУДІОЗАПИСИ, КОНТРАСТНІ КОЛЬОРИ
ПРИПУСТИМІСТЬ ПОМИЛОК	ЗМЕНШЕННЯ РИЗИКУ ТРАВМ ЧИ НЕПРАВИЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРОСТОРУ.	БЕЗПЕЧНІ ПОКРИТТЯ, ПОРУЧНІ, ОБМЕЖУВАЧІ БІЛЯ ВОДОЙМ, ПЛАВНІ ПЕРЕХОДИ
НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ФІЗИЧНИХ ЗУСИЛЬ	МОЖЛИВІСТЬ КОРИСТУВАННЯ ОБ'ЄКТАМИ БЕЗ ЗНАЧНИХ ФІЗИЧНИХ ЗУСИЛЬ	ПОЛОГІ СХИЛИ, НЕСЛИЗЬКІ ПОВЕРХНІ, ЛЕГКІ ДВЕРІ, АВТОМАТИЧНІ ВОРОТА
РОЗМІР І ПРОСТІР ДЛЯ ДОСТУПУ	ПРОСТІР ПОВИНЕН ЗАБЕЗПЕЧУВАТИ ВІЛЬНИЙ РУХ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З РІЗНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ	ШИРОКІ ДОРІЖКИ (1,5-1,8 М.), МІСЦЯ ДЛЯ РОЗВОРОТУ ВІЗКА, ДОСТУПНІ ЛАВИ

Таблиця 2.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ДОКУМЕНТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ІНКЛЮЗИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

НОРМАТИВНИЙ ДОКУМЕНТ	РІК	ОРГАН, ЩО ЗАТВЕРДИВ	ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ
ДБН В2.2-40:2018 «ІНКЛЮЗИВНІСТЬ БУДІВЕЛ ТА СПОРУД»	2018	МІКРОРЕГІОН УКРАЇНИ	ВСТАНОВЛЮЄ ВИМОГИ ДО ПАНДУСІВ, ПОРУЧНІВ, ЛІФТІВ, САНВУЗЛІВ І ЗОН ДОСТУПУ
ДСТУ-Н Б В.2.2-31:2011 «НАСТАНОВА З ПРОЕКТУВАННЯ БУДИНКІВ І СПОРУД»	2011	МІКРОРЕГІОН УКРАЇНИ	МІСТИТЬ ПАРАМЕТРИ ПРОХОДІВ, ЗОН РОЗВОРОТУ, ПІДХОДІВ ДО ОБ'ЄКТІВ
ISO 21542:2021. (ACCESSIBILITY AND USABILITY OF THE BUILT ENVIRONMENT)	2021	ISO(ЖЕНЕВА)	МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ДОСТУПНОСТІ СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ
ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ ЗАХИЩЕНОСТІ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ» №875-ХІІ	1991	ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ	ГАРАНТУЄ РІВНІ ПРАВА ТА ДОСТУПНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЬ
НАЦІОНАЛЬНА СТРАТЕГІЯ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ ДО 2030 РОКУ	2021	Кабінет Міністрів України	ВИЗНАЧАЄ ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ РОЗВИТКУ БЕЗБАР'ЄРНОГО ПРОСТОРУ
КОНВЕНЦІЯ ООН ПРО ПРАВА ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ	2006	ООН	МІЖНАРОДНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОСТІ

Таблиця 3.

Таблиця 4.

Таблиця 5.

КАТЕГОРІЇ КОРИСТУВАЧІВ ТА ЇХНІ ПОТРЕБИ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ПРОСТОРІ

КАТЕГОРІЇ КОРИСТУВАЧІВ	Основні потреби	РЕКОМЕНДАТИВНІ ПРОЕКТНІ РІШЕННЯ
ЛЮДИ НА КІСЛАХ-ВІЗКАХ	РІВНІ ПОВЕРХНІ, ДОСТАТНЯ ШИРИНА МАРШРУТІВ, ЗРУЧНІ ПАНДУСИ	ПАНДУСИ 5%, ДОРІЖКИ 1,5-1,8 М., ПОРУЧНІ, МІСЦЯ ДЛЯ ВІДПОЧИНКУ КОЖНІ 40-50 М.
ЛЮДИ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ	ТАКТИЛЬНІ ОРІЄНТИРИ, ЗВУКОВІ ПІДКАЗКИ, КОНТРАСТНІ КОЛЬОРИ	ТАКТИЛЬНІ ПЛИТКИ, АРОМАТИЧНІ КЛУМБИ, ЗВУКОВІ ЕЛЕМЕНТИ, ОСВІТЛЕННЯ БЕЗ БЛИСКУ
ЛЮДИ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ	ВІЗУАЛЬНІ СИГНАЛИ, ІНФОРМАЦІЙНІ СТЕНДИ	ТАБЛИЧКИ З ПІКТОГРАМАМИ, СВІТЛОВІ ІНДИКАТОРИ, QR-КОДИ З ВІДЕОПЕРЕКЛАДОМ ЖЕСТОВОЮ МОВОЮ
ДІТИ З ПОРУШЕННЯМ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ	АДАПТОВАНЕ ІГРОВЕ ОБЛАДНАННЯ, БЕЗПЕЧНЕ ПОКРИТТЯ	ГОЙДАЛКИ З ФІКСОВАНИМИ СІДІННЯМИ, ПІСОЧНИЦІ НА ПІДВИЩЕННІ, ГУМОВІ ПОКРИТТЯ
ЛЮДИ ПОХИЛОГО ВІКУ	ЗРУЧНІ ЛАВИ, ТІНЬ, БЕЗПЕЧНІ МАРШРУТИ	ЛАВИ З ПІДЛОКІТНИКАМИ, НАВІСИ, РІВНОМІРНЕ ОСВІТЛЕННЯ, ВІДСУТНІСТЬ ПЕРЕПАДІВ ВИСОТ
ЛЮДИ З ПІДВИЩЕНОЮ СЕНСОРНОЮ ЧУТЛИВІСТЮ	АДАПТОВАНЕ ІГРОВЕ ОБЛАДНАННЯ, БЕЗПЕЧНЕ ПОКРИТТЯ	ЗОНИ ВІДПОЧИНКУ БЕЗ ШУМУ, М'ЯКЕ ОСВІТЛЕННЯ, НЕЙТРАЛЬНІ КОЛЬОРИ, ПРИРОДНІ ТЕКСТУРИ
БАТЬКИ З ДІТЬМИ	ПОЛОГІ МАРШРУТИ, ПРОСТІР ДЛЯ МАНЕВРУ	ШИРОКІ ДОРІЖКИ, ВІДСУТНІСТЬ БОРДЮРІВ, ПАНДУСИ БІЛЯ ВХОДІВ.

Таблиця 6.

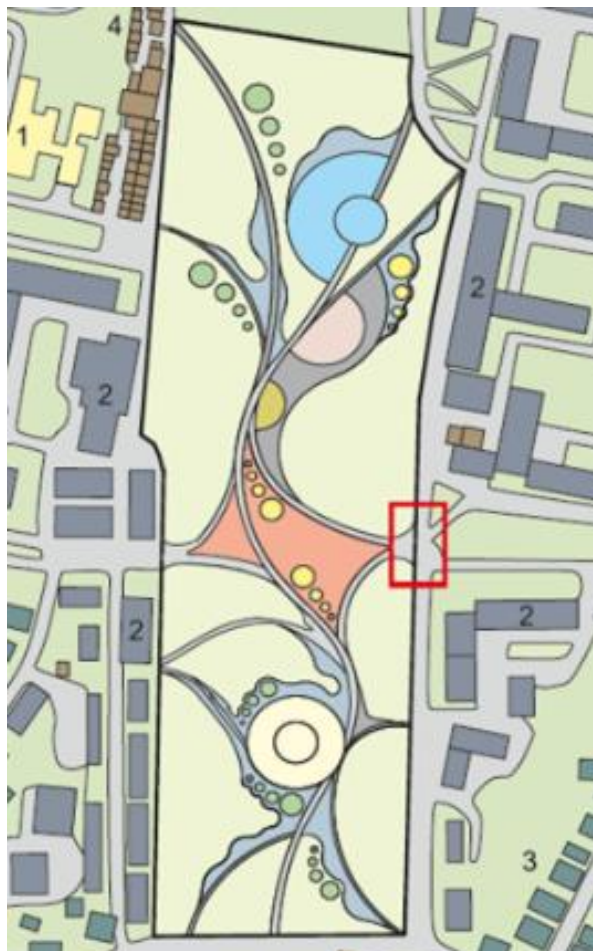

Функціональне зонування

Експлікація:

- Зона тихого відпочинку
- Зона пасивного відпочинку з фантаном
- Зона з навісами
- Зона з дитячими майданчиками
- Зона з спортивними приладами
- Зона відпочинку з електроенергією
- Вхідна зона
- Озеленення
- Мощення
- Зелені насадження

Експлікація:

1. Школа №22
2. Багатоквартирні будинки
3. Приватні будинки
4. Гаражні споруди
5. Заклади громадського харчування

- Зона тихого відпочинку
- Зона пасивного відпочинку з фантаном
- Зона з навісами
- Зона з дитячими майданчиками
- Зона з спортивними приладами
- Зона відпочинку з електроенергією
- Рекреаційна зона
- Озеленення
- Доріжки
- Мощення
- Зелені насадження
- Вхідна зона

ДОДАТОК. В Проектна пропозиція

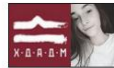
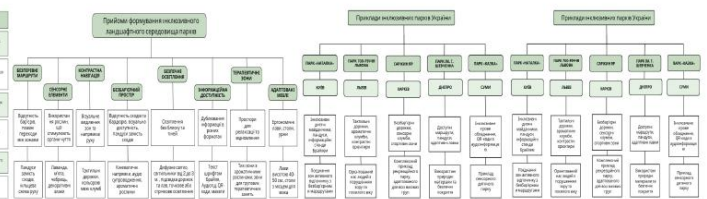
Кваліфікаційна робота на здобуття ОКР Магістр за темою
Прийоми формування інклюзивного ландшафтного дизайну парків для маломобільних людей

РОЗДІЛ 1. СТАНДОСЛІДННЯ, ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО ЛАНДШАФТНОГО ДИЗАЙНУ

ПРИНЦИПИ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ

ПРИНЦИП	ОСНОВНІ ПОДРОБІ	ПРИКЛАДИ
Універсальність	Дизайн, який враховує потреби всіх людей, незалежно від їхніх фізичних, сенсорних, когнітивних та соціальних здатностей.	Використання широких прохідних шляхів, які можуть бути використані як людьми з обмеженими фізичними здатностями, так і людьми з обмеженими сенсорними здатностями.
Гнучкість	Дизайн, який може бути адаптований до різних потреб та ситуацій.	Використання модульних елементів, які можна змінювати за потреби.
Видимість	Дизайн, який легко розпізнати та зрозуміти.	Використання чіткої символіки та кольорів.
Відповідність	Дизайн, який відповідає місцевим умовам та потребам.	Використання місцевих матеріалів та рослин.
Відповідність культурі	Дизайн, який враховує культурні особливості.	Використання традиційних елементів дизайну.
Відповідність клімату	Дизайн, який враховує кліматичні умови.	Використання рослин, які витримують місцеві кліматичні умови.
Відповідність бюджету	Дизайн, який можна реалізувати в межах бюджету.	Використання недорогих матеріалів та рослин.
Відповідність екології	Дизайн, який не шкодить навколишньому середовищу.	Використання екологічних матеріалів та рослин.
Відповідність безпеці	Дизайн, який забезпечує безпеку всіх людей.	Використання безпечних матеріалів та рослин.
Відповідність естетичності	Дизайн, який є естетично привабливим.	Використання якісних матеріалів та рослин.

РОЗДІЛ 2. ПРИНЦИПИ ПРОЄКТУВАННЯ В ДИЗАЙНІ ІНКЛЮЗИВНИХ ПАРКІВ

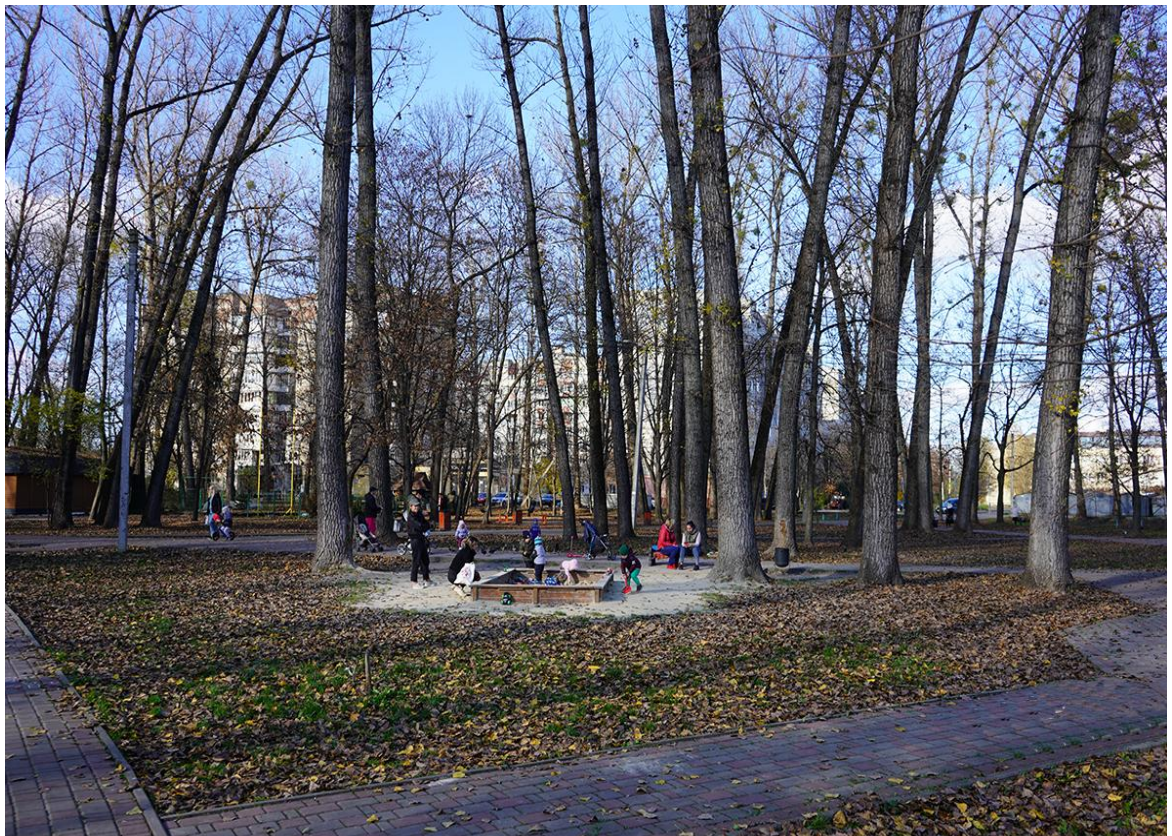

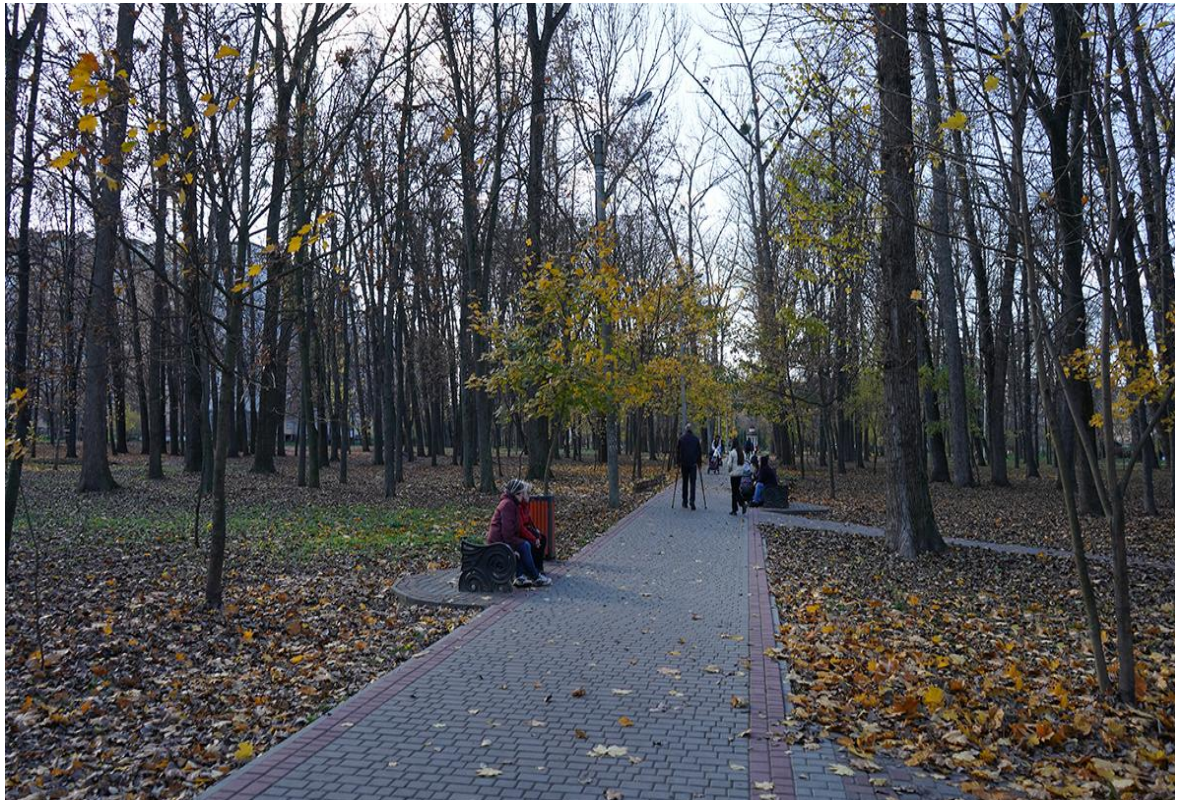
Виконав:
Тетяна Анастасія
Степанівна

Лист №1
Детальний опис проекту, який включає в себе всі необхідні дані для реалізації проекту. Це включає в себе всі необхідні дані для реалізації проекту, включаючи всі необхідні дані для реалізації проекту.

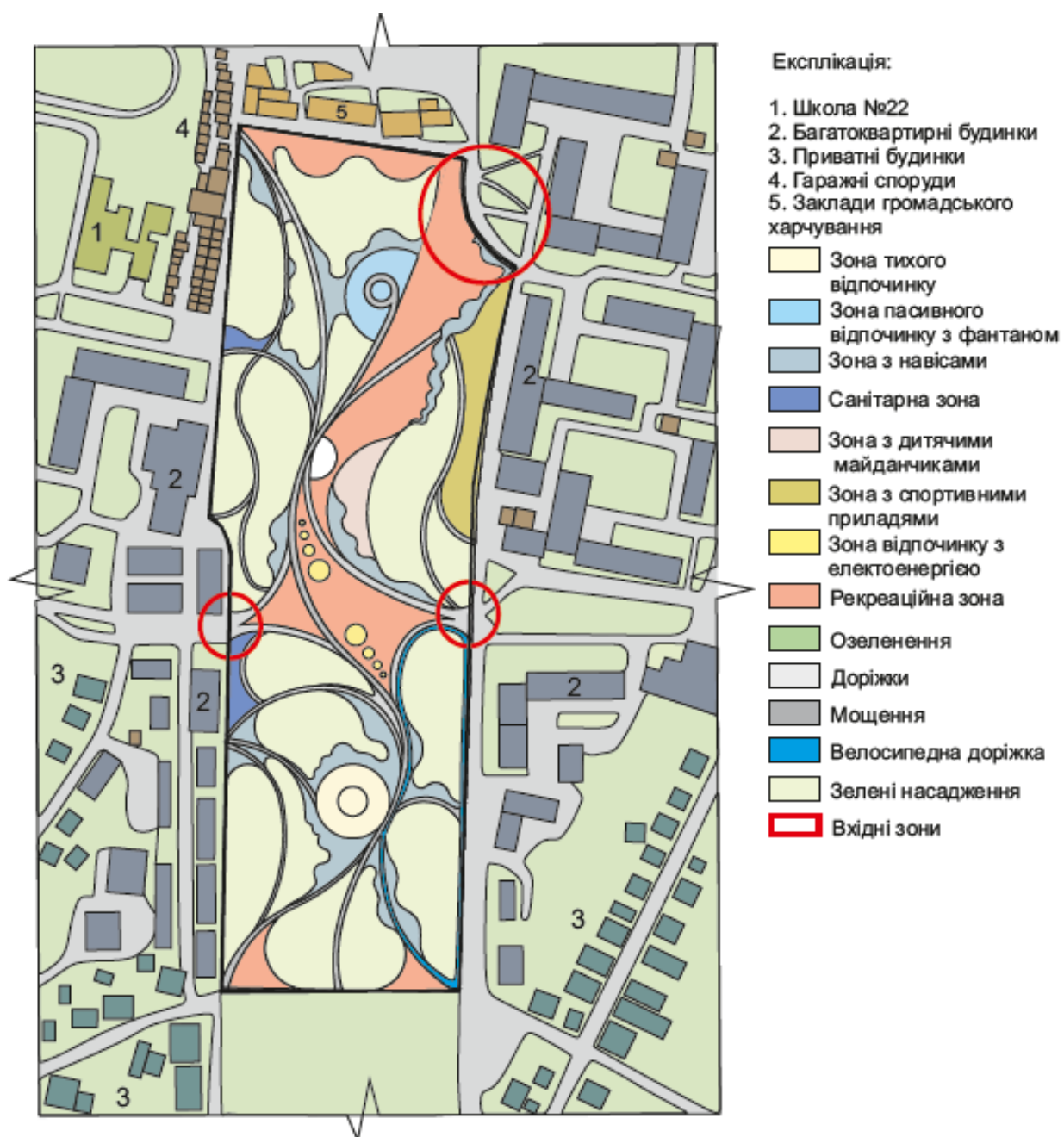
Направний керівник:
Ірина Ірина
Василівна

Фото ділянки

Генеральний план

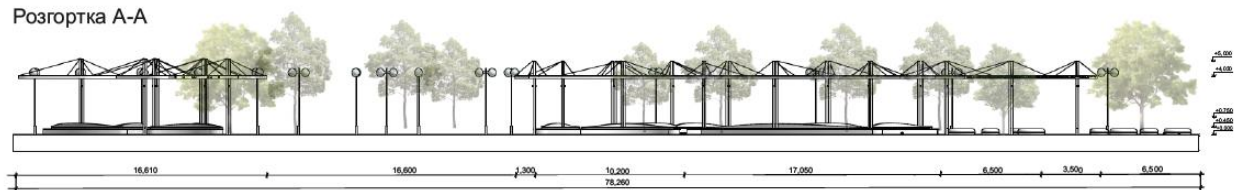

План парку з обладнанням

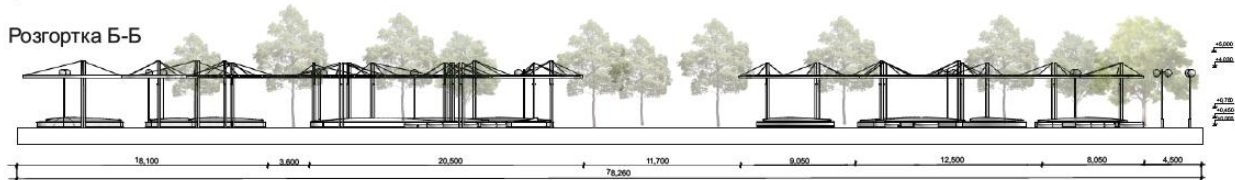

Розгортки

Розгортка А-А

Розгортка Б-Б

Візуалізація 1

Візуалізація 2

Візуалізація 3

Візуалізація 4

Візуалізація 5

Візуалізація 6

СЕРТИФІКАТ

учасника конференції

IN 1132670
від 12.12.2025

ТКАЧЕНКО АНАСТАСІЯ ЄВГЕНІІВНА

ВЗЯВ(-ЛА) УЧАСТЬ У Х МІЖНАРОДНІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ СУЧАСНОЇ НАУКИ

12 ГРУДНЯ 2025 РІК • М. ЗАПОРІЖЖЯ, УКРАЇНА

В рамках участі було опубліковано тези доповіді учасника на тему:

**ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ З
УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ**

ДИРЕКТОР МОЛОДІЖНОЇ НАУКОВОЇ ЛІГИ
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ
ІГОР КОРЕНЮК

ПОДЯКА

науковому керівнику

ШАРЛАЙ ОЛЕНА ВАСИЛІВНА

ЗА ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧА(ІВ) ДО УЧАСТІ У Х МІЖНАРОДНІЙ СТУДЕНТСЬКІЙ НАУКОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ
ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ
РЕЗУЛЬТАТІВ СУЧАСНОЇ НАУКИ

12 ГРУДНЯ 2025 РІК • М. ЗАПОРІЖЖЯ, УКРАЇНА

В рамках участі було опубліковано тези доповіді учасника(ів) на тему:

**ФОРМУВАННЯ ЛАНДШАФТНИХ ОБ'ЄКТІВ З
УРАХУВАННЯМ ВИМОГ ІНКЛЮЗИВНОГО ДИЗАЙНУ**

ДИРЕКТОР МОЛОДІЖНОЇ НАУКОВОЇ ЛІГИ
ГОЛОВА ОРГКОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ
ІГОР КОРЕНЮК

